

PERIÓDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Any IV

Barcelona 31 de Maig de 1883

Núm. 87

SUMARI

TEXT. — *Crònica general*, per Jascinto Laporta. — *Nostres grabats*, per Eduart Tàmaro. — *Reynals y Rabassa*, per Manel Duran y Bas. — *Presentiment* (poesia), per Terenci Thos y Codina. — *La Calavera* (acabament), per Narcís Oller. — *Don Joan* (acabament), traduït per J. F. y G. — *La Piràmide* (poesia), per Artur Masriera. — *Pietat d' un poble*, per Joseph Calonje E. — *En lo segon aniversari de la mort de mon germà En Joaquim Espalter* (poesia), per Emili Coca. — *Certàmens*.

GRABATS. — D. Estanislau Reynals y Rabassa, per P. Ross. — *La regeneració dels insectes* = *Lo bes*, quadro de Cantagalli. — *La Calavera*, ilustracions de R. Lorenzale. — *Un idili*, composició de J. Pahissa. — *Repartiment de l' almoyna*. — *Escala del Real Palau de Madrid en dia de gala*. — *Rússia: Lo Czar Alexandre III. — Interior de la Catedral de Moscou*, hont ha tingut lloch la coronació. — *Exterior de la Catedral*.

CRÓNICA GENERAL

PER no alterar lo plan que m' havia senyalat pera la crònica passada vaig deixar de consignar en ella la mort d' una persona il·lustre en les lletres, que baix més d' un concepte mereix que li consagram algun recort aquí.

Don Francisco de Paula Canalejas havia nascut fóra de Catalunya, però tenia un especial amor á la nostra terra y coneixia les nostres coses de tal manera, que hauria fet vergonya á més d' un catalá. Barcelona 'l coneixia y l' estimava y més d' una vegada havia rebut probes de la justícia ab que 'ns miravam com á propi al il·lustrat catedràtic de l' Universitat Central. Fora interminable 'l catàlech complet de les obres d' importància que havia escrit lo distingit literat; pera nósaltres han de viure sempre sos estudis sobre Ramon Llull, sos articles sobre la moderna literatura catalana y alguns altres treballs com la descripció de son viatge á Montserrat, etc. Lo Sr. Canalejas era un ad-

D. ESTANISLAU REYNALS Y RABASSA

1822 — † 1876

vocat distingidíssim, un orador eloqüent, que admirava tant per sa dicció com per la claretat de sos judicis; del home polítich no cal dir-ne més sinó qu' era un exemple d' honradesa y que may en les bregues diaries dels que aspiran á fer la felicitat d' Espanya ningú ha pogut retràureli un fet que pogués en cap sentit avergonyar-lo.

Lo dret, la literatura y la filosofia mereixian al Sr. Canalejas igual atenció; es verament assòmbrós que un mateix home pugua arribar á distingirse en grau tan alt com ell ho va fer, seguint á l' hora tres vies tan distintes. Essent catedràtic d' Historia de la Filosofia ab tot y fersé una brillant reputació en lo desempeny d' aquest càrrech, no va eclipsar gens la gloria que s' havia guanyat com á professor de literatura y autor de tantes estimables obres literaries com ha deixat escrites.

Lo catàlech d' aquestes y la llarguíssima llista de les publicacions periòdiques en que colaborá son una mostra de la pasmosa activitat y de l' importància literaria del malhaurat catedràtic.

**

També corresponia á la crònica de la passada quinzena 'l parlar de l' Exposició d' Amsterdam, que s' inaugura 'l primer dia d' aquest mes d' una manera brillant, com es costum fersé en semblants cassos. Diu qu' en tal dia la secció espanyola era la única qu' estava tancada; ab aixó n' hi havia prou pera fer conèixer qu' era aquella la part corresponent á la nostra patria.

Ja que d' exposicions se parla, s' ha de dir que en Londres s' obrí una exposició internacional de pesca; Espanya hi ha prés part y allí no 'ns ha passat lo mateix que á Amsterdam; s' ha treballat molt y

depressa y gracies á la inteligencia y activitat de la delegació espanyola 'ns hem escapat de fer lo paper que tenim per costum representar en negocis de tal naturalesa.

Una altra exposició: la de Minería en Madrid, qual inauguració s'ha hagut de retardar uns quants dies perque 'ls treballs d'instal·lació no estaven llestos á l'hora que s'esperava.

Pera agotar aquesta materia s'ha de parlar de l'exposició de les obres escultòriques presentades al concurs obert per la Comissió executiva del monument á Colon; no 's pot dir que 'l concurs haja estat desert, però tampoch s'han presentat tantes obres com se podia esperar de la multiplicitat d'assumptos que s'oferian als artistes. En quant al valor d'aquelles no sabria qué dirne, però sembla que no es massa satisfactori 'l resultat del concurs. Lo Jurat ha donat lo seu fallo y aviat se farà públich; á les hores veurém mellor si hem de felicitar-nos del éxit.

**

Les professons de Corpus s'han celebrat com los demés anys; no sé dirne res, perque en aquestes solemnitats no hi ha may gran cosa de nou que meresca consignarse. Tampoch val la pena d'entretenir-se en descriure 'ls vestits dels gegants y explicar que la quitxalla va anar á la Seu pera veure ballar l'ou y parlar d'altres frioleres que tothom sab y si no les sab n'hi há pera amohinarshi.

**

Lo Liceo ha tancat ja ses portes; ja no 's parla de 'n Masini ni gayre bé ningú 's recorda de que sia al mon. Sembla que ara s'havia anat esbargint aquella febre *masiniana* del principi, no perque 'l públich hagués suferit una desil·lusió respecte al mérit del aplaudit artista, sino senzillament, jo tal ho crech, perque 'l públich barcelonés com lo de tot arreu: quan s'escalfa son entusiasme passa de la ratlla, però á la fi 's cansa de tot, per bo que sia, y ja no fa cas de lo que avans li produhia un veritable deliri. No sé si 'l célebre tenor se 'n haurá anat de Barcelona tan content com l'altra vegada; lo que 's pot assegurar es que l'empresa no ha d'haver quedat gayre contenta dels resultats pecuniaris que haurá donat lo Gran Teatre en la finida temporada.

Aquest estiu tindré aquí als reputats actors Valero, Vico y Calvo; los aficionats al teatre castellá 's podrán donar per satisfets.

**

Les noticies que aquests dies han ocupat preferentment l'atenció general son les relatives al viatge dels reys de Portugal.

Los diaris de Madrid han donat compte de l'arribada dels hostes á aquella capital y sembla que no saben parlar d'altra cosa.

Dimecres de la setmana passada l'estació de les Delícies era un *maremagnum* de gent que anava á rebre á les reals persones; allá hi van comparèixer los reys d'Espanya y les infantes y una comitiva lluhida com corresponia á la calitat dels forasters que s'esperavan.

Los portuguesos foren obsequiats ab una funció en lo Teatre Espanyol; la concurrència va esser extraordinaria y enlluernadora.

També hi va haver parada, y per cert que no tothom ho ha trobat bé; hi ha qui diu que aixó de presentar al rey de Portugal aquella mostra de les nostres forces es quasi una inconveniència; no ho veig així: qué té de particular que

un ensenye als forasters lo mellor que té á casa? si ara mateix l'exércit es l'única cosa presentable que tenim á Espanya...; lo inconvenient fora, per exemple, presentar als extranjerers los mestres d'estudi que cobren poch y tart, ó altres coses que hi ha que donan una pobre idea del estat de cultura del nostre desventurat país.

Diu que 'ls periodistes portuguesos al veure l'esplendor de la Cort espanyola s'han quedat ab un pam de boca badada y han declarat que en quant á riquesa era la primera d'Europa. ¿Y donchs qué 's pensavan? Nosaltres som així; podrém patir miseria, però á Madrid hi tenim sempre un reconet pera que l'hereu rumbeje, encara que sia trayentne al sol més que no n'hi ha á l'ombra.

**

Un diari consigna les següents declaracions del ministre d'Estat:

«Que no se sab ahont existeix Santa Cruz de Mar Pequeña.

Que en substitució de Santa Cruz de Mar Pequeña es dubtós que tingam dret á cap territori, ab arreglo al tractat de Wad-Ras.»

Cada hu que hi fassa 'ls comentaris que crega oportuns.

**

Segons escriuhen de Montpeller, la festa del Felibrige, celebrada fa quinze dies en lo park de la senyora de Castelnau-Westphal, fou una magnífica festa. Presidia Mr. Camile Laforge qui rebé ab un galan discurs als convidats, parlant á continuació 'l senyor Secretari y cridant després als guanyadors dels premis. Aquests consistian en rams de llorer cullit en la tomba de Virgili. Durant la sessió 's van llegir escullides poesies y Mr. Pepratx, á petició de la senyora de Castelnau, reyna de la *cort d'amor*, feu sentir als allí congregats una poesia de mossen Jascinto Verdager, qui l'havia llegida en l'excursió que feu á Montserrat en companyia dels escriptors forasters que van assistir á la darrera festa dels Jochs Florals. Mr. Arnavielle llegí una traducció de la bellíssima *Cansó de l'espiga* de 'n Francesch Matheu, que com l'anterior fou rebuda ab entusiasmes picaments de mans. Al vespre hi va haver un gran banquet; entre les persones importants que hi assistiren eran de notarse 'l senyor baró de Tourtoulon, lo gran poeta Mistral y alguns distingits catedràtics de Montpeller.

**

Ha mort lo senador republicá de Fransa Mr. Eduart Laboulaye. Sos conciutadans no li perdonaren may certa evolució política que feu anys enrera y que més aviat se podria calificar d'errada que de trahició á son partit. Entre 'ls francesos es un gran pecat lo que entre nosaltres, fins concorrenthi totes les circumstancies agravants, se mira com á un acte molt conforme de la gent política. Mr. Laboulaye havia reparat complertament sa falta. La premsa republicana de Fransa ha fet molta justícia al mérit de Mr. Laboulaye, y tant com en vida hauria tractat durament al home polítich, ara proclama les dots estimables del distingit publicista y consagra á sa mort sentides paraules. Mr. Laboulaye era autor de *Paris en América, Historia política dels Estats-Units, Recorts d'un viatge* y altres celebrades obres que farán duradera la gloria del ilustre americanista.

**

Cada dia han anat arribant detalls dels preparatius pera la gran festa de la coronació del emperador de Rusia. A hores d'ara deu haver-se celebrat la solemne cerimonia, si es que no s'ha presentat cap destorb. D'aixó n'hi havia por, segons deyan, y alguns diaris fins van parlar d'una carta del czar als representants de les families reals que anavan á la festa, recomanantlosi que 's guardessen molt, no fos cas que 'ls enemichs de la tranquil·litat al atentar á la vida del soberá rus, si es que tal volian fer, fossen causa de desgracies pera les families reals extranjereres.

A pesar de tots los temors, fundats ó nó, de que s'ha fet echo la premsa, les festes de Moscou s'han anat disposant ab tota la magnificència imaginable. La crónica d'elles-será tasca d'un altre dia.

JASCINTO LAPORTA.

NOSTRES GRABATS

D. Estanislau Reynals y Rabassa

Véjas l'article insert en la página que segueix degut á la ploma del distingit advocat y catedràtic de nostra Universitat, D. Manel Duran y Bas.

LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA, qu'abans que tot es agrañida ab aquells qu'havent vingut més aviat al món han obert lo camí per hont avansan avuy los més joves, s'associa al recort tributat per la Real Academia de Bonas Lletres al que fou un de sos mellors membres, D. Estanislau Reynals y Rabassa, y li dedica 'l grabat de la primera plana d'aquest número apropiantse, pera acompanyarlo, 'l conciensut discurs de son bon amich, lo Sr. Duran y Bas.

La regeneració dels insectes

Aquesta lámina, acertadíssima representació compendiada del moviment que experimenta la naturalesa al sentir-se los primers calors de l'estiu, y ab ells reproduhintse y regenerantse multitud innumbrable de insectes; exigiria pera sa exposició un detingut estudi, semblant al que feu lo conegut escriptor Eduart Saavedra.

La nova vida, la reproducció indefinida de aquests en general petits sers de l'escala zoológica en l'ayre, á la terra y á l'aygua, son fets prou coneguts y generalment observats, envers los que sempre convé fixarhi ilustrada atenció per la maravillosa manera com se verifican.

Lo bes

La primera y més pura manifestació del amor, lo bes, ha donat y donará sempre motiu á las més gayas composicions artísticas y literarias; puix que en si acte material, s'espiritualisa en la imaginació y sembla lo més perfecte trasumpto d'un dalé de l'ànima, d'una manifestació de l'esperit.

En todas las relaciones de la vida, es aquesta la significació donada al bes, que comunica del un cor á l'altre los sentiments respectivament esperimentats, y sens dubte entre los més apassionats y subjectes á la febra del desitj y de l'ansietat, deu contarse lo dels aymadors que á furt sovint espandeixen aixís sa passió, com ho manifesta perfectament lo correcte y molt ben entés quadro de Cantagalli.

Un Idili

Lo remat de bous atravesa pasiblement lo bosch, las llargas y subtils ombres de l'arbreda jugan ab las macissas que projectan aquells pesats y útils animals, tan pacífichs y constants en lo treball una volta acostumats á viurer entre

los homens, com feréstechs y selvatjes quan se crien sols entre l'abrupta naturalesa. Lo bover segueix son remat tocant en lo flabiol algunas notas ordinariament curtes y melancólicas, que s'expandeixen ab facilitat per aquells camps tan amples com callats, sa pensa está recullida en aquells sons y no té altrás caborias que li roben la tranquil·litat ó lo descans. Entretant los astres en lo cel van fent sa via. Tal es l'interessant Idili que dibuixat per en Pahisa ab la facilitat que li es propia, dona alguna idea d'aquellas inimitables composicions clássicas en las que ab colors tant vius y falaguers ve pintada la vida del camp.

Repartiment de l' almoyna

Hermosa es l'impressió que produheix aquest quadro de l'escola francesa moderna en lo género históric que pugna per ressucitar las bonas composicions plenas d'ingenuitat y senzillesa de l'etat mitjana y al mateix temps recorda algunas tradicions de la soperba y descollant escola espanyola.

La renglera de pobres y contrets que ompla l'ante-cambra d'una opulenta casa ahont s'hi veu parada una ostentosa taula, es interesant per la varietat y escolliment de las figuras, lo pobre del primer terme en particular, es digne de singular menció y elogi y no menos son recomanables la senzilla noyeta á son costat y la vella riollera que s'alegra vejent com cau alguna minestra en lo sach que té obert davall del llarch y ja casi escurat cove.

Escala principal del Real Palau de Madrid en dia de gala

Lo palau real de Madrid construït á mitjans del sigle passat, després del incendi de l'anterior segons lo projecte de Juvara y Saquetti, ocupa la mateixa área del antich alcázar de Madrid.

La magnificencia de sos salons, capella y fatxadas es prou coneguda, y sa escala es sens dubte baix l'aspecte arquitectónic, una de las parts més notables de l'edifici.

S'obra dita escala en lo espayós porxo á la dreta de la porta principal, formant tres ramals, un d'anada y dos de tornada ab replans intermediats. Los grahons son de marbre de Sant Pau d'una sola pessa, formant una pujada molt suau; las balustradas son també de marbre, y aixís mateix dos lleons posats sobre pedestals, los que units á las balustradas en lo punt que aquestes giran adornan lo replá general essent deguts l'un á D. Felip de Castro y l'altre al no menos conegut escultor D. Robert Michel. Acaban los ramals laterals en lo desembarch que compleix tot l'ample de la caixa al nivell del saló principal, comunicant ab lo saló de guardia pel centre, ab la galeria per la dreta, y ab la sala décima y lo anomenat camon per la esquerra.

Está decorada la sumptuosa caixa de l'escala per dotze columnas estriadas de pedra de Colmenar, posadas sobre un sócol general, tenint capitells ab castells, lleons y lo collar del Toisó d'or.

La tanca una espayosa y elevada volta, enriquida ab motlluratje tallat y daurat en los perfils dels lunetos y requadros dels entrepanys, deixant en lo centre un espay pintat al fresch ab una soperba alegoria. Sobre lo cornisament hi há grans claraboyas simétricas que iluminan l'escala. Ademés d'aquests adornos, embelleixen la volta florons, trofeus y altres detalls de molt bon efecte, y sobre tot lo realzan las pinturas de D. Conrad Giaquinto, excelent pintor de l'escola napolitana.

Ab motiu de la recepció dels Reys de Portugal, del sarau y altres festes donadas en dit pa-

lau, s'ha fet repetida menció de sas bellesas y en particular del bon efecte de sa escala, ahont estavan arrengrerats los criats de la Casa Real y també los alabarders ab són antich y serio uniforme, picant en los grahons ab lo regató de sa alabarda, cada vegada que pasava per davant d'ells algun Grande d'Espanya, ó Cavaller Gran Creu.

Pot formarse aproximadament concepte del bon efecte de dita escala á la vista de nostre interessant grabat.

Russia: Lo Czar Alexandre III—Interior de la Catedral de Moscou, hont ha tingut lloch la coronació.
Exterior de la Catedral.

En lo present número donem algunas representacions de las festes fetas á Moscou ab motiu de la coronació del Czar Alexandre III que acaba de efectuarse ab gran pompa é immens concurs en l'antiga y privilegiada capital de la Russia.

L'interior y l'exterior d'una de las Catedrals que inclou lo Kremlin, ahont tingué lloch la coronació y un retrato del Czar que ha lograt coronarse ab gran aplaudiment á despit de las veus alarmants ab més ó menos fonament esbombadas, es lo que forma l'objecte de nostres grabats.

L'esplendor desplegat ab aquesta ocasió per aquella cort y pe'ls representants de las potencies estranjeras ha sigut l'assunto que més columas ha omplert aquests últims dias en los diaris de tot lo món. La grandiositat dels edificis, l'ostentació d'innombrables riquesas, lo interminable del séquit, la suntuositat de las ceremonias, tot ha vingut descrit per pessas menudas en articles y correspondencias. S'ha parlat de las fabulosas joyas de la Corona, dels mils de carruatjes de la comitiva, de tot, sens dexar ni 'ls més petits detalls. Nosaltres, prescindint, de las menudencias, donem ab aquest motiu, junt ab el retrato del Czar, los edificis de més caracter artístichs entre 'ls qu'han servit pera las festes de la coronació.

EDUART TÁMARO.

REYNALS Y RABASSA

ESTUDI BIOGRÁFIC Y LITERARI
LLEGIT EN LA SESSIÓ PÚBLICA QUE CELEBRA 'L DIA 20 DE MAIG DE 1883
LA REAL ACADEMIA DE BONES LLETRAS DE BARCELONA

SENYORS:

La vida dels homes qu'han dexat un rastre més ó menos marcat al passar per la terra, no 's contempra be á poca distància del moment en que s'ha estingit. La boyra que mouhen l'amor ó l'odi, l'admiració ó l'enveja, de vegadas engrandeix, de vegadas empetiteix la fesomia, però n' enfosqueix sempre 'ls contorns y 'l color. Solc la gran depuració del temps restableix la veritat histórica, lo mateix que en los anals del món, en la simple biografía.

Fa set anys (1) que morí D. Estanislau Reynals y Rabassa, y l'acompanyaren á la tomba, ab las llágrimas dels parents y amichs, lo pesar de sos dexebles y 'l dol de sos conciudadans. Lo temps no ha estingit lo dolor en que tots s'uniren. En la síntesis que fan los pobles al plorar la mort de sos millors fills, la vida de Reynals apareix consagrada als més grans objectes á que pot dedicarla l'home: la religió, la patria, la ciencia y la familia. En tots sos actes hi sobresurt sempre 'l católic ab sa fé, 'l ciudadá ab son patriotisme, 'l professor ab son amor á la ciencia, 'l pare de familia ab sas virtuts públicas y

(1) Morí en aquesta ciutat lo dia 1 de Maig de 1876.

privadas. Dexá, com vestigi de sa morada en la terra, 'l segell de sa individualitat en la cátedra, en las Academias, en l'administració pública, en la premsa, en la memoria dels homes qu'estiman los bons eczemples, en lo cor dels patricis que servexen ab desinterés y ab passió 'l sol nadiu. Per axó 's tancá sa tomba en mitx dels homenatjes del respecte y de las emocions del dolor.

Pero *non omnis moriar*, poden dir ab el poeta 'ls homes superiors. Després de la mort, quedan las doctrinas que s'han defensat, las ideas que s'han popularisat, los serveys que s'han prestat al país. Deu permet la duració de son recort com un premi y com una ensenyansa pera que l'agrahiment desinteressat dels venidors compense de la freqüent injusticia dels contemporis, y pera que tots, los uns y 'ls altres, aprengan á viure dignament la vida ab los esforços, los dolors y 'ls fruyts del treball. De Reynals ne quedan doctrinas pera seguir y eczemples pera imitar. Ne queda la petjada del jurisconsult, del professor, del académich, del publicista, del patrici honrat y entusiasta, del espós y pare amantíssim, del cristiá fervent y valeros. Ne queda, en fí, una vida que pot servir de norma, única cosa que dignifica l'historia dels qu'han passat pe' l'món. Y quan aquesta vida, per las circumstancias particulars de son destí, per las condicions especials del nostre temps, ha estat relacionada, com la de Reynals, ab lo moviment literari y contemporani, sa narració 'ns interessa com una página de l'historia patria. Es just, donchs, qu'honrem axís la memoria del nostre consoci, y héus' aquí, senyors, l'objecte d'aquest estudi biográfic y literari.

PRIMERA PART

LA VIDA DE REYNALS

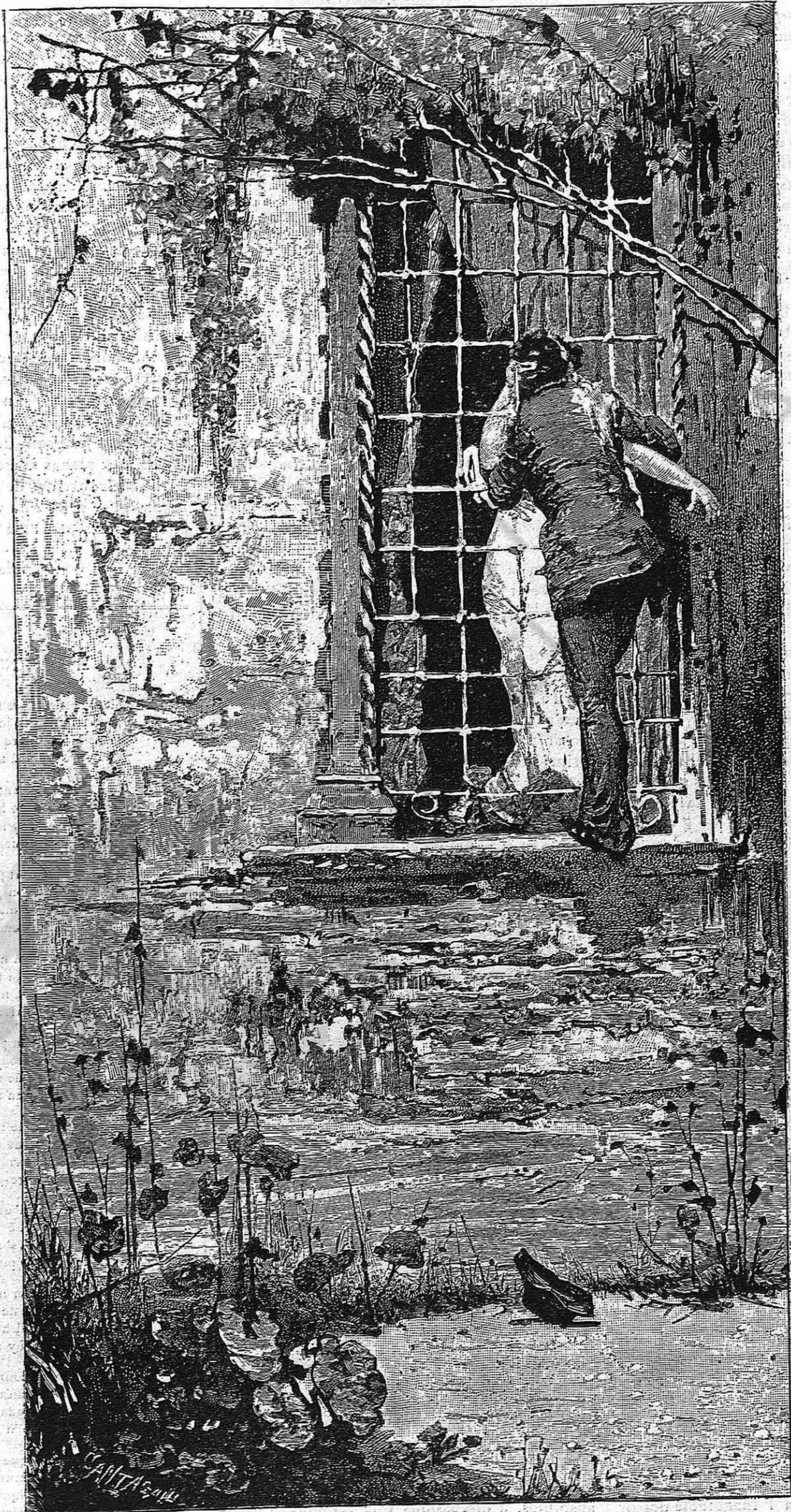
No es Reynals una inteligencia que sols puga espayarse en las altas y serenas regions de la ciencia, ni un esperit práctic que sols dona valor als fets per l'influencia qu'eczercexen en las realitats de la vida. Es totas duas cosas á un plegat. Jurisconsult, es á la vegada professor, académich, escriptor y home de foro; en sa vida política, afirma y propaga doctrinas com á publicista, compleix y ensenya á cumplir debers com á ciudadá. Nou eczemple de lo qu'es tan freqüent en nostres temps com estrany en altres no llunyans, compartí la vida especulativa ab la práctica; però lo que 'l caracteriza es que 'l pensador sempre ocupa sa atenció en los problemas socials; lo que li marca fesomia propia es la identitat en la direcció de sas ideas lo mateix quan las desarrolla teóricament que quan aquells problemas reclaman solució segons las circumstancias; lo que li dona verdadera individualitat es la perfecte consonancia entre 'l principi qu'informa sas doctrinas y la regla á que acomoda 'ls seus actes.

Si aquesta unió es un dels caràcters més notables de sa fesomia, ho deu Reynals, més qu'á la influencia de circumstancias casuals, á sos sentiments y á sa rahó. En l'ordre intelectual amava, sobre tot altre amor, la veritat; en l'ordre social identificava en un comú afecte sa familia y sa patria. La veritat, la buscava en la religió y en la ciencia; la patria, la concebía, no sols en l'unitat é independència política d'un poble, sinó en sa civilisació, sa llengua y sa historia. Per axó sa vida 's resumeix en duas grans adhesions: la adhesió al principi cristiá qu'enclou tota perfecció, y la adhesió al esperit nacional que tot ho reflecta y tot ho vivifica. Desde son primer treball literari (1) escrit

(1) *El divorcio en sus relaciones con la civilización.*

LA REGENERACIÓ DELS INSECTES

LO BES — QUADRO DE CANTAGALLI

en 1848 pera rebre 'l Doctorat en Jurisprudència, fins al últim que llegí (1), cansadas ja sas forsas y próxim á sa fi, com President de l' Acadèmia de Jurisprudència y Legislació d' aquesta ciutat, juntá sempre en una estas duas ideas y fundá en ellas son criteri jurídic, polítich y económic

Peró, fill del segle XIX, no podía viure com ho hauria fet en anteriors edats. En l' ordre religiós, no li bastava creure; havia de defensar las divinas veritats á qué estava fermament aferat son esperit. En l' ordre jurídic, no perque vejés institucions seculares en ruina havia de limitar-se á plorar sobre sas aterradas murallas, sinó que protestava contra lo que no era l' obra del temps, sinó l' injuria dels homes. En l' ordre polítich, no podía despreciar totas las reformas, ni defensar en tot l' antich régimen; però tampoch tenir per llegítima tota novetat, ni admetre que tot cambi sia un progrés. D' aquí venia que 's sentís impulsat á portar al terrenu práctic las veritats qu' en l' especulatiu descubria son enteniment, y á lluytar en sa defensa quan eran combatudas ó á ajudar á son triomf quan li eran propicias las circumstancias. Per axó la fé en aqueixas veritats y 'l convenciment de que era necessaria sa aplicació, convertían al creyent y al pensador en publicista, al professor y al acadèmic en home práctic.

Peró, ab tot y estar tan fortament adherit Reynals als dos principis, l' un d' ells es preponderant sobre l' altre. Pot observarse en los homes que cultivan las ciencias sociales un enllás íntim entre sas ideas jurídicas, filosóficas y religiosas. Y es que las doctrinas sociales presupon sempre una doctrina jurídica; es que tota doctrina jurídica té sas arrels en una doctrina filosófica; es que sobre tota doctrina filosófica hi há sempre una creencia religiosa. Deu y la societat, la lley moral y l' historia, héus' aquí lo que 's troba en lo fons de totas las qüestions sociales. Y com que la fe religiosa de Reynals era la cristiana, y 'l Cristianisme es l' element més influyent en la civilisació dels pobles europeus, al concertarse en sa intel·ligència 'l principi cristiá ab el principi históric, havia de prevaler lo primer perque es lo qu' informa al segon.

A afirmar aquell principi 'l portá sa rahó, cobejosa sempre de possehir la veritat; però sa fe religiosa s' havia preparat baix l' influencia d' una doble educació. En las Escolapias de Calella y de Barcelona estudiá la llatinitat y las Humanitats. Però además rebé la de la llar payral. Reynals nasqué y visqué (2) en lo cor d' una familia eminentment cristiana. Son pare (3), capitá de barco, pocas vegadas conseguí veure las riallas de la fortuna; però, creyent, honrat, pundonorós, resignat, tampoch abaxá may lo cap á sos rigors. Li endolí las amarguras de la sort sa piadosa companyera (4) qui en los llarchs dias de sa ausencia hagué de dirigir l' educació d' una prole bastant numerosa; y en mitx d' aquesta familia que, oriunda de Calella, 's trasladá duas vegadas á Barcelona per efecte dels successos polítichs de las duas épocas constitucionals, y en la qual sens sentirshi privacions no s' hi gosavan superfluitats; hont los atzars de la navegació y las abans difícils comunicacions entre paissos llunyans feyan permanents las inquietuts y no poch sovint las llágrimas; hont los consols se buscavan en l' oració y las alegrías en lo felís retorn del espós y del pare; aprengué Reynals á creure y á orar, educá son cor pera l' inagotable dolor dels afectes de familia; y axecá son esperit als

grans pensaments, á las lleys morals qu' obligan als homes y als pobles, á la contemplació del Sér que guía 'ls destins humans, sens llum ni remor ordinariament en la vida dels individus, però ab los resplandors y las ensenyansas de l' historia en la de las societats humanas.

Dots de carácter y d' intel·ligència de gran valor, desde sa tendra edat manifestadas en Reynals, contribuïren á sa adhesió á las doctrinas de que fou campleó infatigable, y á donar, per la manera d' afirmarlas y desarrollarlas, los últims tochs á sa fesomia moral y literaria. Ennoblián son carácter, á més de la laboriositat y la senzillesa, l' esperit d' independència, la fermesa de voluntat, la rectitut de procedir y l' eczuberancia de sentiment; sobresurtían en sa intel·ligència, á més de sa imaginació y son afany de saber, l' hábit de la meditació y la tendència á generalisar. Aquellas dots morals se concertavan perfectament ab sos sentiments cristians, y ellas y las intelectuals lo portavan á l' originalitat en sas ideas, á l' independència en sos judicis, á la profunditat en sas observacions, á la ficsesa en sos principis, al calor que comunicava á las controversias. Los successos passavan devant sós ulls com la traducció d' una idea; las doctrinas las apreciava tant per son valor científich com per lo d' acontexement históric; y feis y doctrinas los considerava sempre en sa vida de relació, ó lo que es lo mateix, en sa filiació y trascendencia moral y social. Molt jove encara, doná ja mostrás d' aquesta tendència. Estudiava á Madrid (1) las assignaturas pera 'l Doctorat en Jurisprudència, y concebí 'l plan, que no realisá, d' una *Historia del Dret*, nó pera ressenyar, segons deya al amich á qui 'l comunicava, com han nascut y desaparegut las lleys, sinó pera investigar y esposar las causas d' aquest fenomen. «Los principis,—deya,—son fets quan s' han realisat; las lleys son la representació d' aquests fets; y l' historia del dret ha de ser la de la aparició ó desaparició dels principis convertits en fets.» Per lo qual en lo judici de las ideas y dels acontexements may se dexá dominar per la fascinació qu' á voltas produhexen, y 's desarrollá en ell l' afició als llibres dels grans pensadors, sense per aixó admetre cegament sas doctrinas, sinó, molt al contrari, sometentlas á un sever exámen abans d' assimilárselas. Sense ser sistemáticamente rebel·le á l' autoritat literaria, menys elevada en son origen y menys impersonal que la política, encara que no tan essencialment propia y lliure com ha afirmat un de nostros oradors y publicistas més insignes (2), únicament l' admetía dins certs límits, reservantse 'l criteri propi en tot lo que entra llegítimament en los dominis de la rahó humana. Perqué respectant á aquesta rahó en sos drets, ni la tenia per font de tota veritat, ni per capás de tot coneixement; lo cristiá ha de creure las veritats sobrenaturals y afirmarlas ab entiment humil.

Axó conduhia sovint á Reynals á la controversia. La discussió li arribá á ser un hábit. Sas conversas més familiars se convertían sovint en formals debats. Las oracions inaugurals eran pera sa ploma discursos de polémica. Esposava en sa cátedra las doctrinas, però al mateix temps combatia errors y discutia sistemas. Los qu' atribuhian aquesta tendència á son temperament, s' erravan indubtablement: era l' amor á la veritat, era l' independència de son pensament lo que 'l portava á las afirmacions absolutas, á discussions que semblavan apasionadas. Però, vehement en l' expressió, may en l' intenció era ofensiu.

Aquesta vehemència d' espressió caracterisava son estil, y donava animació é interés á sas peroracions, apart del que 'ls davan la novetat y profunditat dels conceptes, que suplian ab usura una qualitat que li faltava, la facilitat de la paraula que, per sí sola, no conduheix may á la eloqüència. En los escrits, sobre tot en los de polémica, aquella qualitat ab sa imaginació, á voltas poch refrenada, y sa tendència á generalisar, li davan un estil propi, generalment enérgich, á trossos brillant, massa abundant de vegadas, y altrás breu y sentenciós. Aficionat al contrast pera dar més precisió als conceptes, los presentava sovint en forma de paralelos históricos; y si la locució no sempre era correcta, (particularment en articles de periódich casi may pot serho), 's veyá per axó que s' havia familiarisat ab los clássichs, qual lectura comensá per mera curiositat literaria y com estudi históric en sa joventut pera convertirse en alivi de dolors y distracció de tristesas al aproximarse sos últims dias. Ab ánima de poeta escriu algunas vegadas, no pera tothom, sinó pera las pocas personas á qui comunicá 'ls quaderns en que sent jove solia depositar sas impressions y sas ideas: planas té escritas en un d'ells, parafrazejant conceptes de Milton en lo *Paradis perdut* que, per l' alta volada de sa imaginació al escriurelas, semblan brolladas del estre del poeta inglés.

MANEL DURAN Y BAS.

(Seguirá.)

PRESENTIMENT

Mare meua, mare meua,
ja fa temps que jo estich trist:
mare meua, mare meua,
no deure trigá' á morir.

Les diades plorant plasso,
gemegant passo les nits,
les febrades que m' arbolan
tantost no les puch sofrir.

En la cara pintat porto
lo desfici de mon pit
y en lo buyt de ma mirada
de mon cor lo remolí.

La set que tinch no es pas d' aygua,
que nó la sadolla un riu:
la set que tinch, mare meua,
n' es una set sense fi.

Quan m' abrusa ¡quin desvari
de fal·leres y desitjs!
me fa creure que tinch ales,
de volar me pren delit...

Y al despertar de mos somnis
¡quin despertarne més trist!
quan me trob arrán de terra,
gayre bé sense respir,

assedegat, plé d' anguna,
mirant al cel fit á fit,
y veyentlo com s' allunya
y amarrat no 'l puch seguir...

¡Quína mudansa més sopte
s' es feta dintre de mí!
mare meua ¡quí ho diria
lo que va d' avuy á ahir?

Me 'n recordo com cantavau
quan jo n' era més petit,
com cantavau cada vetlla
«D. Dalmau no 'n pot dormir...»

Tinch esment que m' adormia
ab les mans demunt del pit,
ab la pau de l' ignocència,
ab lo gotx del paradís;

tot veyent per entre somnis
vols de rossos serafins
y angelets de blanques ales
que voltaven lo meu lliit,

(1) *El Derecho cristiano.*

(2) Nasqué en esta ciutat lo 29 d' Octubre de 1822.

(3) D. Isidro Reynals y Blanch.

(4) D. Catarina Rabassa y Vergés.

(1) L' any 1848.

(2) L' Excm. Sr. D. Anton de los Rios y Rosas en son discurs de recepció en la Real Academia Espanyola.

y escoltant entre pregaries,
de vostres llabis florits,
cantarelles enciseres
del amor més pur y fi.

¡Qu' enmelada era ma vida:
ni la mel dels romanins!
tan placévol y riallera
com fresca aubada d' abril.

Ara no sé lo que 'm sento
y somnio cada nit;
més los somnis que 'm desvetllan
no son pas somnis de nin:

que mon pensament escalfan
com si un foch tingués á dins,
y ab panteix mon cor sorollan
com roséchs d' un escorpi.

Me 'n diuhen no 'n begue aygua
y la má no 'm pose al pit:
no es la má ni tampoch l' aygua,
que 'n será un dolent encís.

Voltat d' ombres y tenebres
sols dos ulls jo vetx lluhir,
son los ulls de l' encisera
que 'm mal-miraren á mí.

Per ço penso, mare meua,
quan me vetx tant malaltís,
que no 'm cal res esperarne,
lo que 'm cal es sols morir.

Los cans d' aquexes masies
han lladrat tota la nit.
¡quín udolar tan feréstech!
¡quín presentiment més trist!

Prop del torrent de les canyes
se sentia un greu trapitx:
cada pas que la Mort dava
ressonava dins mon pit.

La fulla ja cau dels arbres
que fa temps s' es engroguit;
quan tornarà á verdejarne
¡quí sab que será de mí?

Aquells que á mí m' estimaven
fa molt temps m' han aborrit:
los llabis que més m' ho deyan
temps há que se 'n son desdits.

Mare meua, mare meua,
ja fa temps que jo estich trist:
matzines me 'n han donades,
no deuré trigá' á morir.

TERENCI THOS Y CODINA.

LA CALAVERA

(Acabament)

TENIA D. Francisco, anys há, una calavera, arreconada á la golfa, qu' havia comprat pera dar caràcter al estudi y que, seguint consell de son pare, no gosá á lluhir may per no espantar pagesos y perdre ab aixó la parroquia. Més d' un cop, no obstant, s' havia condolgut de tindre-la en aquell desterro y n' hauria fet us ja pera espantar á algú y ferse un tacó de riure, si no hagués temut arriscar lo prestigi guanyat.

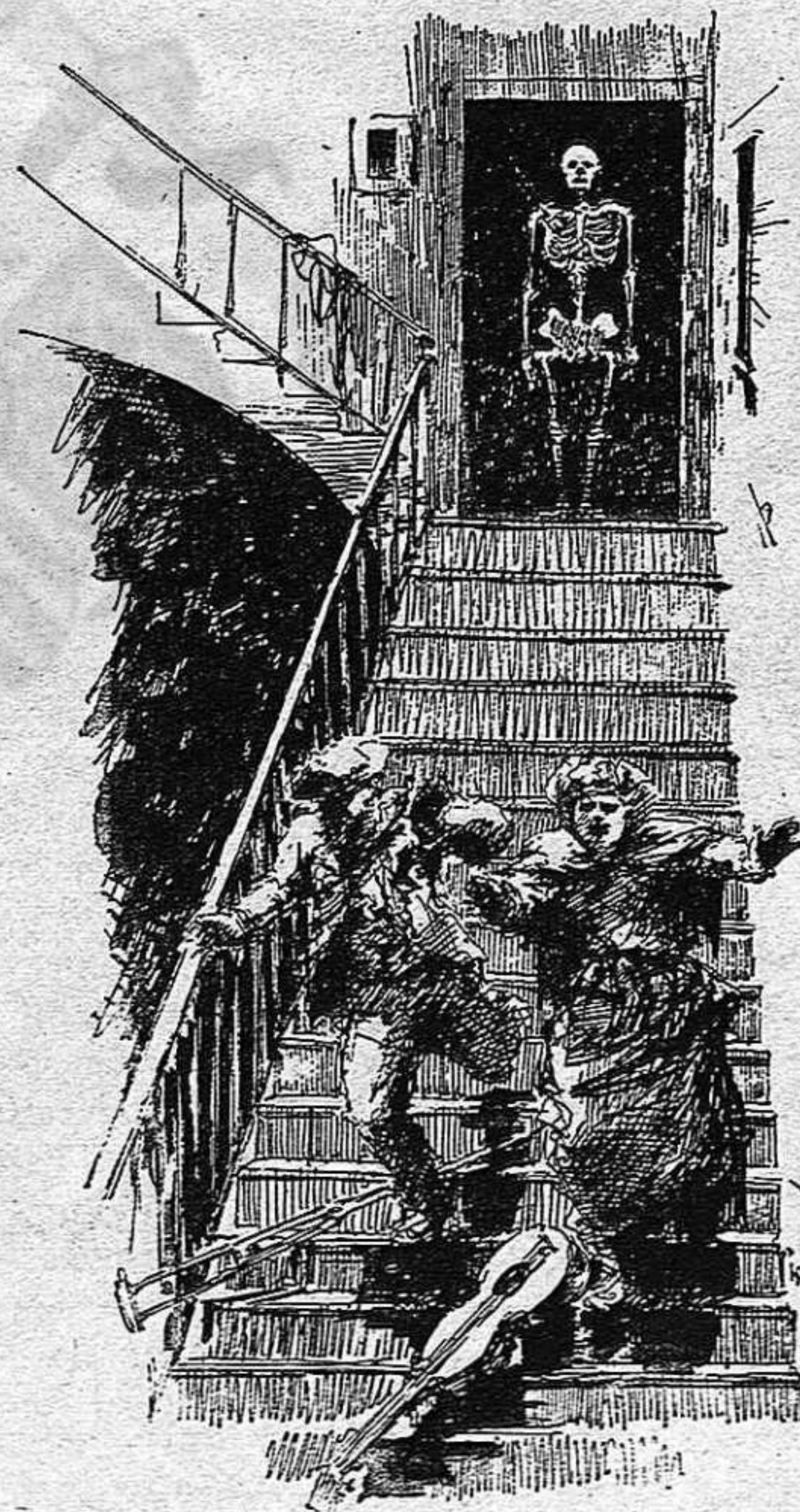
Al sentir á en Biel, aquell dia qu' estava de bon humor y que 's tractava de jugarla ab forasters, digué: «ara es l' hora.» Y sense pensarshi més, pujá á la golfa, desembolicá la calavera, lligá una cordeta al pern que la subjectava á la tarima y se la 'n dugué á coll, sense fer cas del cruixit d' aquellas articulacions peladas, ni dels cops qu' á l' esquena li ventavan aquells brassos brandejants.

Tot somrient, colocava l' esquelet arrambat al mur que tancava la porta del pis. Extengué la cordeta á través, untá ab misto las concas dels ulls, enfosquí bé tot lo recibidor y 's posá á l' aguayt.

Peró valent y curat d' espants com era, tingué de revestirse de certa serenitat quan se trobá á las foscas, fit á fit ab aquella imatge de la mort, estranyament animada per la blavosa llum que li serpejava dins las concas dels ulls. Lo moviment inconstant d' aquell flameig produhia en lo cap de mort tals trasmutacions que ja semblava riure satánicament, ja li dava ayres de plorar, ja 'l revestía d' una serietat desafadora.

Per fi sentí, D. Francisco, ressonar en l' escala una crossa. Trucaren, obrí la porta solemnement, amagat á redós d' ella. Los pobres, sorpresos per la fosca, restaren inmóvils. De sobte una remor estranya los distraugué de la cabilació á que s' havían entregat. Aixecan los ulls y, esferehits, arrencan á correr escala avall,

saltant los grahons de tres en tres, liensant crossa y guitarra, sembrantho tot de miserables pellingos. La groga calavera, despedint aquella llum blava dels ulls, presidia la fugida, inmó-

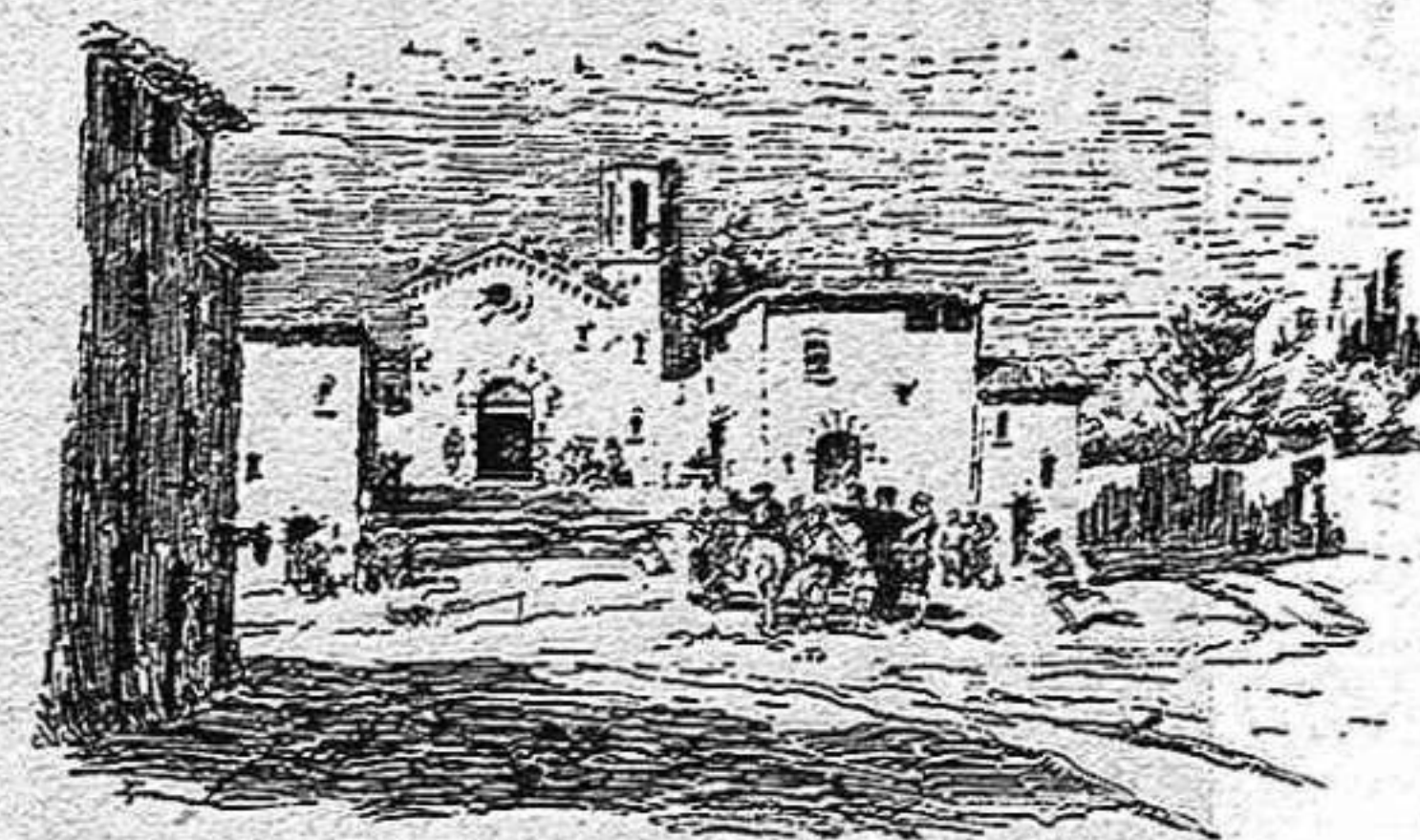
vil, y mentrestant ressonava per las voltas de l' escala una rialla esquerdada y nerviosa qu' esglayá al metje y no 'l deixá riure poch ni gens. ¡Quí reya d' aquell modo? Ell no volía creure que fos la calavera, però un moment li semblá aixís.

v

Passaren alguns mesos. Un dematí, molt d' hora, tan d' hora qu' era entre dos llustros, don Francisco fou cridat per assistir á un malalt d' una masía. L' home muntá á cavall, mitj condormit encara, y penjantse 'l vit-de-bou al puny, lo bolet ben encasquetat y assegurat á la mascerada sella, eixí á cumplir sa missió.

Los carrers estavan més solitaris, si aixís pot dirse, qu' al mitj del dia. Una claror cendrosa lliscava per portas y finestras totas tancadas, cantavan los galls com escalonats de l' un al altre confí y l' esquerdada campana cridava ab amohinós desespero á missa primera. Totas aquellas veus lo ferian extranyament, com colors mal casats. Si li preguntessiu per qué, no vos ho sabria dir; però aquell dia anava l' home rumiant en qué consistiria qu' aquells són lo mortifiquessin d' ayal manera. Al explicarsho, li plantejava sa rahó dos problemas. ¿Era una causa purament subjectiva, lo contrast, per exemple, de la quietut en que poch há havian permanescut sos sentits, per aixó meteix ara més tendres, més sensibles? O bé, qu' adormida la naturalesa, resultan las veus primas, més primas encara, per la falta del coro universal que las atenúa, com un color simple sembla més llampant sempre que no 'n té de complementaris al costat?

L' home anava rumiant aixís perque sí, no per altra rahó, quan, de sobte, al desembocar á la plassa, 's veu á tots los feligresos de la missa primera apinyats al peu del temple, davant d' ells lo rector, mirant y remirant la porta, anant y venint y parlant tots alarmats.

—¿Qué hi há? ¿qué passa?— feu, atansantshi desde á cavall.

L' o rector, tots, lo voltaren.

—Una cosa molt estranya,— digué 'l rector.

—Una d' aquellas bromas que no s' explican de tan tontas que son. Sembla qu' aquesta nit s' ha entretingut algú en dibuixar per las cantonadas y en la porta de l' iglesia ¿qué diria? Una calavera. ¡Ara vegi vosté á qué treu solta aixó!

—Miris, á la cantonada de casa.

—Oh, y á la del carrer d' Abaix.

—Y al cantó d' en Roig.

—Y al carrer del Pou vell.—

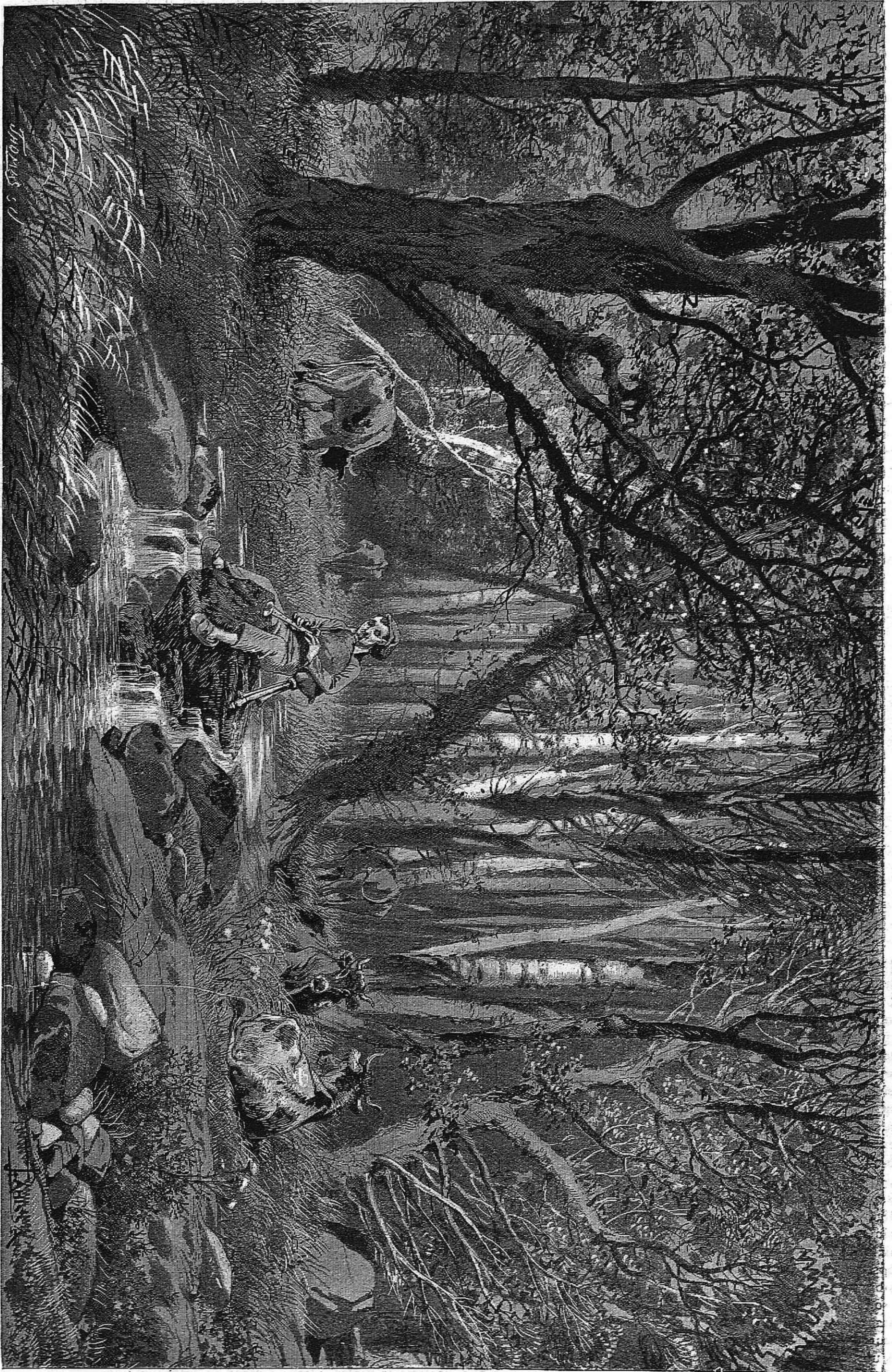
Anavan dihent cent veus mitj tremolosas.

—Ara bé: qué 's proposaria aquell cervell? no es veritat, senyor batlle?

—Oh! y que, demunt de la fusta, l' ha feta ab guix, veu? Y en las parets las feya ab carbó. Vegi, vegi si pensava, —afegí ab candor una dona que duya pintat á la cara l' esferehiment.

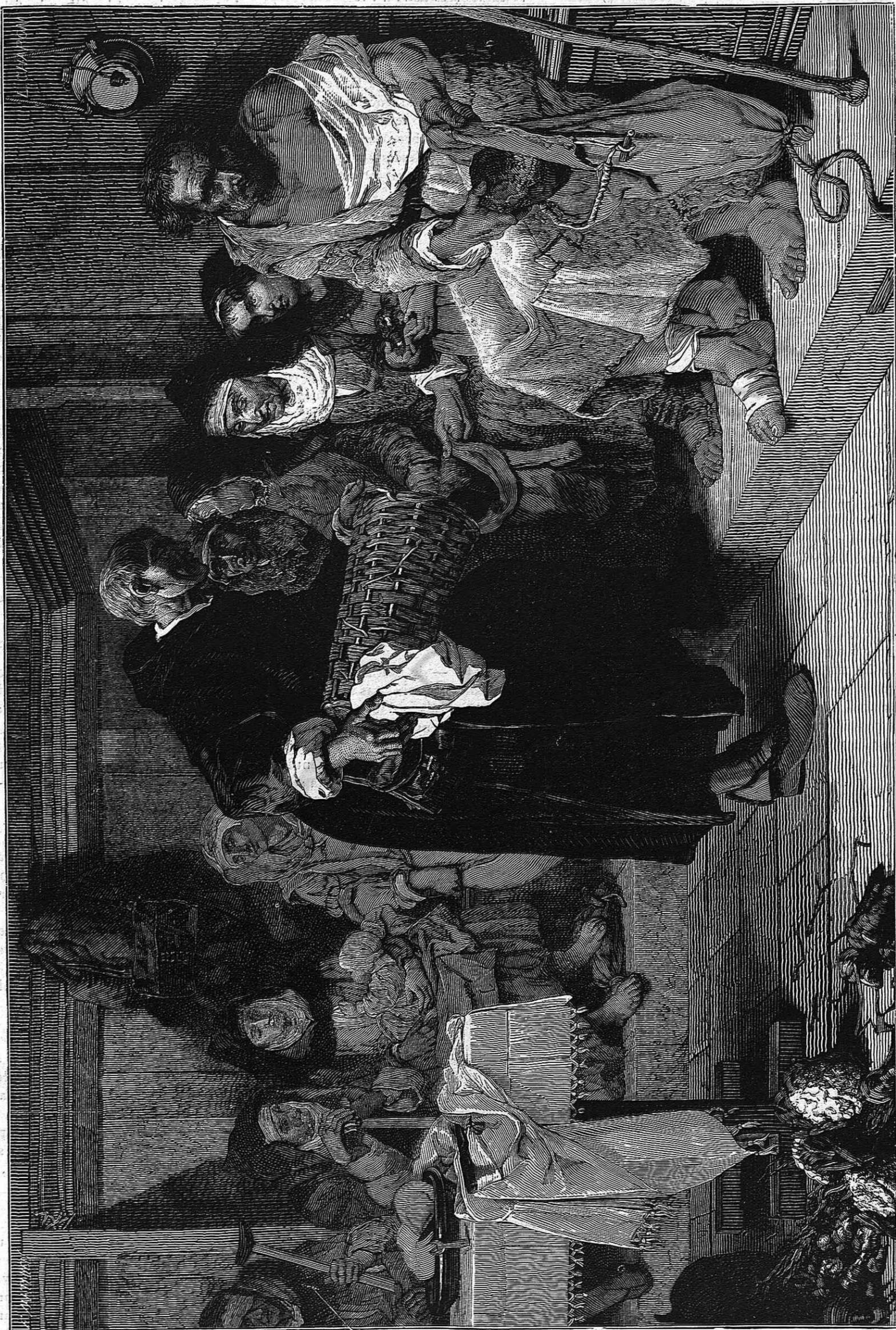
Lo metje avansá un xich entre la multitud y vegé realment dibuixada en la porta de l' iglesia una calavera mal girbada, tota cantalluda y plena de desproporcions.

UN IDILLI — QUADRO DE J. PAHISSA

J. PAHISSA

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

REPARTIMENT DE L' ALMOYNA

—Y bé, que no ho veyeu? Aixó ho ha fet algun xicot.

—Quín? quín?— cridaren varias donas.— Quín es lo xicot del poble que no dorm á casa? Ca! no, senyor, nó. Aixó du malícia.

—Ja torneu ab la malícia?— saltá 'l senyor rector, tot enujat.— Qui s' entretenga á fer aixó ha d'esser un ximple y res més. Ara veyeu quina malícia pót tenir!

—Oh, ja ho veurá, de vegadas hi há cosas que portan mal temps...

—Calleu, calleu, ximplers, no diheu pecatots. Aném á missa; ja ho faré esborrar aixó, y vosaltres cuydeuvos de fer esborrar las demás... Si jo m' he esclamat, es no més perque aqueixas ximpleras, sia qui 's vulla que las fassi, demostren ben poch senderi... però per res més, entenéuho bé, per res més.

—Aixó es,—afirmá 'l metje.—Creyeu al senyor rector y riéuosen d' aqueixas ximpleras.—

Y en dihent aixó, arriá l' egua y tras, tras, tras, ab aquella marxeta encisadora, desaparegué arreu pe 'l Arrabal.

Encara no havia passat lo pont, que vegé venir, tot acalorat, la carrabina al coll y enrahonant ab un pagés, al bon guarda-térmens.

—Ja sab, senyor Francisco, lo que ha passat aqueixa nit, á la vila?

—Sí, ja ho he vist,—respongué, mitj rihent, l' interpelat.

—Y no sab qui ho ha fet?

—Nó.

—Donchs jo sí. Per cert qu' ara que sento aquest home, que diu que l' estrofa ho fá tant per tot arreu, que ja gayre be no queda una paret á Catalunya ahont no hagi engiponat una calavera; creguí que 'm dol més haver errat los dos tiros que li só engegat carretera amunt. ¡Aixís no tornaria á espantar donas ni maynada, 'l mussoll!... Ni tornaria á fer befas ab aquella rialla esquerdada ab que fugia de las balas...

Al esser aquí, lo metje, posant cara d' esgarifat, que passá per alt al guarda, no volgué escoltar més; havia tocat ja á l' egua y s' allunyava al galop.

—Senyor Francisco, ¿sab qui era?— cridava en Biel derrera seu.— Aquell piller de temps enrera que feya 'l cego y 'l coix... Se 'n recorda... qu' anava ab una dona? M' ha fugit camps á travers; segons per ahont tiri, potser encara 'l trobará...—

Peró, qué havia de sentir D. Francisco, si aquella egua semblava esperitada y sense tó ni só s' havia entafurat per un caminot plé d' herbey y alzinás encreuhadas, qu' á duas passas ja ho tapava tot! No 'n movia poch de soroll ell meteix fregant pe 'l brancatje, acotat y tot com anava demunt del coll del animal!... ¡Y 'l pobre Biel, al mitj de la carretera predicant en desert!

NARCÍS OLLER.

DON JUAN

POEMA DE LORD BYRON

FRAGMENTS DELS CANTS II Y IV

Acabament

XXXVII

Al crit dolorós d' Haydée, saltá D. Joan, rebentla en sos brassos, y arrencá una espasa penjant del mu., desitjós de venjarse de qui causava tal desordre. Lambro, que havia callat fins allavors, sonrigué ab desdeny y esclamá:— No haig de fer més que un crit y veurás brandar mil cimitarras per ferirte; abaxa l' arma, jove temerari, torna á la veyna l' impotentia espasa.—

XXXVIII

Y Haydée oprimía al jove ab los seus brassos.— ¡D. Joan, li digué, es Lambro, es mon pare! Agenollemnos á sos peus y 'ns perdonará... sí... n' estich segura... ¡Oh, pare idolatrat! ¡En mitj d' aqueixa angosa d' alegría y de pena, en lo moment en que beso ab transport las voras de [ta capa, será possible que 'l dubte y 'l temor se mesclin ab ma filial alegría? ¡Fés de mí lo que vulgas, però perdona á aqueix jove!

XXXIX

Altiu é impenetrable restá 'l vell... serena era sa veu, tranquila sa mirada... lo qual no era pas en ell senyal d' humor apacible. Mirá á sa filla y no li contestá; y mirá després á D. Joan per quals galtas la sang brollava ó desaparexia alternativament, demostrant lo coratge que sentía per precipitarse sobre 'l primer qu' acudís á la veu de Lambro.

XL

— ¡Jove, ta espasa!— de nou li cridá Lambro.— Jamay, mentres aqueix bras será lliure, li respongué D. Joan. Pálit va tornarse 'l vell, més no de por, y descenyint una pistola del cinturó:— Está bé, va dirli, que ta sang cayga sobre ton cap.— Y examinant atentivament la pedra, de que no feya molt temps s' havia servit, com per asegurarse de si estava en bon estat, armá tranquilament sa pistola.

XLI

Es un soroll endemoniat y de poch gust á l' orella, lo que fá una pistola al ser armada quan sab lo que l' ascolta qu' al cap d' un moment ha de ser descarregada contra ell desde uns dotze passos poch més ó ménos, qu' es la distancia de rúbrica, però que no es pas massa curta quan l' enemich es un amich antich; més quan un ha afrontat lo foch un ó dos cops, l' orella 's torna més irlandesa y ménos delicada.

XLII

Lambro apuntá; un instans més y aquí s' acabavan aqueix cant y 'ls dias de D. Joan, però Haydée se llensá al devant de son estimat y tan resoluta com son pare:— ¡Aquí, cridá, que vinga la mort!! Jo sola soch la culpable; l' etzár lo ha portat tan sols sobre aqueixa fatal ribera, ell no la cercava pás. Jo li he entregat ma fé; jo l' amo, jo moriré per ell. Conech vostre carácter inflexible; conexeu ara 'l de vostra filla.—

XLIII

Un minut avans tot era en Haydée llágrimas, ternura é infancia; ara, lliure de tota debilitat humana, esperava 'l cop fatal, pàlida, inmóvil, inalterable. Semblava que cresqués en estatura, ja de sí superior á la de las altras donas, com

per oferir més blanch al tret; tenía la mirada fixa en son pare, mes no per deturar son brás.

XLIV

Lo pare mirava á la filla y la filla al pare; ¡¡estranya semblansa!! Tenian la mateixa expressió, la mateixa serenitat selvatje, casi 'ls mateixos ulls grans y negres que mútuament se llensavan flamas, perque ella també, si era precís, era capás de venjansa, com son pare. Verdadera lleona, si bé que mansa, la sang de son pare bullia per sas venas demostrantli ben clar que era de sa rassa.

XLV

Ja he dit que se semblavan en las faccions y en la talla, no diferint més que en lo sexe y en la edat; fins en la delicadesa de sas mans hi havia aqueixa conformitat, indici de consaguinitat veritable. Al véurels en aquella actitud hostile, plens d' una ferocitat fixa y resoluta justament quan més devían trobarse abressats entre llágrimas d' alegría y dolsas sensacions, se comprenia ahont poden dur las passions portadas al excés.

XLVI

Lo vell vacilá un moment, després abaxá la pistola y la torna á la cintura; però restá inmóvil, los ulls fixos en sa filla com si escorcollés lo fons de la seva ánima.— No soch pas jo, digué al fí, no soch pas jo qui ha procurat la desgracia d' aqueix extranger; no soch jo la causa d' aqueixa desolació. ¿Quí més suportaria tal ultratge sens derramar sa sang?... Jo compliré ab mon deber; en quant á la manera com tu has complert lo teu, lo present es la garantía del passat.

XLVII

— Que entréguí l' arma, ó, per la testa de mon pare, que la seva va á rodar devant teu com una bola.— Y al haver dit axó, arrencá d' un xiulet que duya un crit agut, al qual respongué un altre igual y al instant aparesqueren en desordre una vintena d' homes, armats dels peus al turbant. Lambro 'ls cridá:— Agafeu aqueix Franch ó mateulo.—

XLVIII

En un rápit moviment agafá sa filla posantla á son costat mentres sa gent s' abalansava contra D. Joan: en va s' esforsava ella en despéndres dels brassos de son pare que l' oprimian com los nusos d' una serpent. Y haventse llenyat sobre sa víctima, com una víbora irritada, tota la turba de piratas, al atansarshi lo primer d' aqueixos caygué ab lo bras dret mitj separat del tronch.

XLIX

Lo segon tombá partida la cara de mitj á mitj: però 'l tercer, antich esgrimidor plé de sang freda, pará 'ls cops ab son alfang allargantlo després tan bravament, qu' en un tancar y obrir d' ulls D. Joan jagué á sos peus, desarmat, perdent un riu de sang que s' escorria de sas dos feridas rojas y profundas, l' una en lo cap y en un brás l' altre.

L

Agarrotat allavors fortament fou tret d' allí per ordre de Lambro y conduhit á la platja, ahont hi havían dos naus qu' esperavan l' hora de donarse á la vela. Los piratas ficaren á don Joan en un bot y atupant los rems arribaren á una de las galeras ancradas, hont lo depositaren sota 'ls escotillons recomanantlo á la gent de quart.

LIV

Dexo per ara a D. Joan sens perill, però no del tot bó y sá perque 'l pobre diable estava ferit d'alguna gravetat; mes ¿qué significavan sos sufriments físichs comparats als qu' atormen-tavan lo cor de sa estimada Haydée? No era ella una de aqueixas donas que ploran y 's des-consolan y s' arrebatan fins que al poch temps se calman y 's dexan consolar per los que la voltan. Sa mare havia sigut una mora de Fez, país ahont tot es un Edén ó un desert.

LV

Allí, l'olivera derrama sas torrentadas d' am-bre entre fonts de marbre; allí brotan de la terra los grans, los fruyts y las flors inundant las contradas; però allí també hi creix més d' un arbre que conté verí; allí l' udol del lleó es-glaya la mitja nit y deserts sense fitas abrusan lo peu del camell ó embolcallan entre sas onas d' arena l' indefensa caravana. Tal es allí la terra y tal lo cor del home.

LVI

L' Africa perteneix per complert al sol y la colrada gent que hi mora está tan caldejada com son terreny; potenta tan pel be com pel mal, bullint desde que neix, la sang moresca reb l' influencia del astre ruent y 'ls fruyts que dona semblan als de sa terra. La mare d' Haydée sols tingué per dot l' amor y la bellesa, més dins sos grans ulls negres descubrías l' energia de la passió, si bé qu' adormida, com dorm lo lleó al marje d' un deliciós manancial.

LVII

Haydée, nascuda en clima més dols, era com aquexos núvols de plata que desplegan sa blanca tofa en un bell cel d' estiu fins que carregats lentament de llamps passejan l' esglay per la terra y per l' ayre la tempestat. Fins allavors havia tan sols mostrat sa bellesa y sa dolsura; mes ara, exaltada per la desesperació y per l' amor, sentía estallar lo foch de dins sas venas númeras com lo Simoun descadenat sobre la plana que devasta ab son alé.

LVIII

L' última impressió que havia ferit sa vista era la de D. Joan desmayat y prés, tenyint ab sa sang lo paviment per ahont feya poch se passejava delirant de passió... Després ja no vejé res més; y llensant un gemech convulsiu caygué en brassos de son pare, que fins allavors ni l' abastava á contenir, com un cedre ferit d' arrel per la destralt.

LIX

Se havia romput una vena en son pit; sos hermosos llabis rojos s' inundaren de sang, sa testa penjava com un lliri amarat per la pluja. Sas donzellas plorant amargament la ajagueren en son llit y cercaren erbas y cordials per retornarla; tot era inútil: semblava que la vida no podia sostenirla, ni la mort destruir-la.

LX

Axís passá molts dias; freda, però no morada, pàlida però ab los llabis encara rojos: no esba-tegava son cor y á pesar d' axó no se li distin-gian cap de las repugnants senyals de la mort ni la descomposició venia á fer perdre las espe-ransas: aquellas dolsas faccions, plenas encara de prou ánima perque la terra no las pogués engolir, inspiravan ideas de nova vida.

LXI

Encara s' hi entreveya la passió dominant

com en lo marbre esculpit per un hábil cisell, però ab la mateixa inmovilitat qu' imprimeix lo marbre á la hermosura de Venus, eternament bella, ó als eterns dolors de Laocon ó á l' ago-nia eterna del Gladiador. Tota la gloria d' aque-xas obras mestras del art está en sa enérgica imitació de la vida y no obstant no viuhen pre-cisament perque may varian.

LXII

Haydée despertá al fi, més no com los que han dormit; era més de lo despertar dels morts, perque la vida li semblá una cosa nova, una sensació extranya é involuntaria. Los objectes ferian á sa vista sense reproduhirli cap recort á pesar de que sentía un pes dolorós sobre son cor que fidel á sa primera conmoció li guardava son dolor sens dirni la causa; las furias havían parat d' agitarlo.

LXIII

Passejava sas miradas per l' entorn y no reco-nexia 'ls objectes; veyá que la vetllavan y no preguntava perqué ni parava atenció en las personas que voltavan son llit; no havia perdut la paraula, però no enrahonava y ni un sol sus-pir desfogava son pensament. En vá guardavan un silenci sepulcral los que la servían per obli-garla á parlar: sols sa respiració indicava que la grega no pertenyia á la tomba.

LXIV

Las esclavas esperavan sas ordres, però Hay-dée ni feya cas d' ellas: son pare se li atansava, ella desviava la vista: ni reconexia als sers ni als llochs que li havían sigut més benvolguts; pas-savanla de cambra en cambra sens que s' adonés de res; prestava's á tot ab dolsura, però caminava atontada. Per fi y sobtadament animárense sos ulls d' una espantosa expressió.

LXV

Allavors un esclau volgué ferli sentir una arpa y, puntejant l' instrument, al arrencar las primeras vibracions irregulars y discordants, Haydée li fixá sos ulls ab ira y 's girá á la paret com per apartar de sí las ideas dolorosas que l' atormen-tavan. L' esclau ab una veu planyívola y pausada comensá un cant insular, un cant de aquells grechs antichs que no havían conegut la tiranía.

LXVI

Llavors Haydée mogué sos dits magres y pá-lits sobre la paret resseguint la vella cansó. L' arpista cambiá de tema y cantá l' amor á qual terrible nom despertárense tots los recorts de la pobre grega. En un moment aparequé devant d' ella tot lo que havia sigut y tot lo qu' era, si es que de sa existencia se 'n pogués dir esser, y 'ls núvols qu' ofuscavan son cervell se fon-gueren en un torrent de llágrimas com las boy-ras de las montanyas se desfán en pluja.

LXVII

¡Consol fugitiu! ¡inútil desfogament!... Sos pensaments revingueren altre cop agitant son cervell fins al deliri: va axecarse del llit com si may hagués estat malalta y perseguí á tots quants la voltavan com si fossen sos enemichs: mes tot axó sens pronunciar ni una paraula, ni un crit, ni quan arribava al extrém de son pa-roxisme. Sa demencia desdenyava las paraulas per més que la colpejavan de tant en tant per ferla tornar en sí.

LXVIII

Algunas vegadas mostrava, no obstant, una vesllum de rahó y allavoras resseguía ab ani-

mació tots los objectes, si bé que sens anome-narlos, però may tingué un minut la vista fixa en lo rostre de son pare. Refusá 'ls aliments y 'ls vestits sens que 's trobés cap medi per arri-bar á férlosi pendre. Ni 'l cambi de lloch, ni 'l temps, ni 'ls afanys, ni 'ls recursos del art po-gueren portar la són á sos sentits: semblava que la són li hagués fugit per sempre.

LXIX

En aqueix llanguiment passá dotze dias y dotze nits fins qu' al últim sens un gemech, ni un sospir, ni una mirada qu' indiqués la ago-nia, Haydée eczalá l' ánima. Ni 'ls qu' estavan més aprop d' ella s' apercibiren del instant de sa mort fins que 'l tel ténue y ombriu qu' aná cubrint lentament son graciós rostre hagué co-municat sa ombra vidriosa demunt d' aquells ulls, tan negres, tan hermosos... ¡¡Oh, brillar ab tant foch per apagar-se!!...

LXXI

¡¡Axís visqué y axís morí Haydée!!...; sense dolor ni penediment de sa falta. No havia si-gut feta per arrastrar á través de la llarga suc-cessió dels mesos y dels anys la pesada cadena dels dolors íntims que cors més frets que 'l seu saben portar fins que la vellesa los hi tanca en la tomba. Haydée feu curta però deliciosa la carrera dels dias y de la felicitat que no s' hau-ria pogut conciliar ab una llarga durada. Y ara dorm també en la platja del mar, per hont tan estimava ella 'l passejarse!!...

LXXII

L' illa es ja deserta y estéril, sas casas des-truhidas, sos habitants dispersats; ja no queda allí més que la tomba d' Haydée y de son pare si be que sense senyals exteriors: ningú podria reconexe 'l lloch ahont reposa tan hermosa criatura. No queda ni una pedra ni una veu per comptar sa historia, ni altre cant fúnebre que 'l soroll de las onas ressona en honor de la filla de las Cícladas.

LXXIII

Peró més d' una verge grega sospira al ano-menarla en un cant d' amor y en la llar de més d' un insular la historia de son pare fa més breu la vetllada. Ella era la bellesa; ell era 'l valor: si ella estimá massa, ja pagá sa falta ab la vida... perque d' una manera ó altre aquexos errors sempre 's pagan cars. Que ningú s' enva-nexi d' haver fugit dels perills del amor, perque l' amor, tart ó d' hora, se 'n venjará...

Per la traducció J. F. y G.

LA PIRAMIDE

PREMI D' UNA MEDALLA D' OR EN LO CONCURS DE «LA SOCIÉTÉ POUR L' ÉTUDE DES LANGUES ROMANES» DE MONTPELLIER

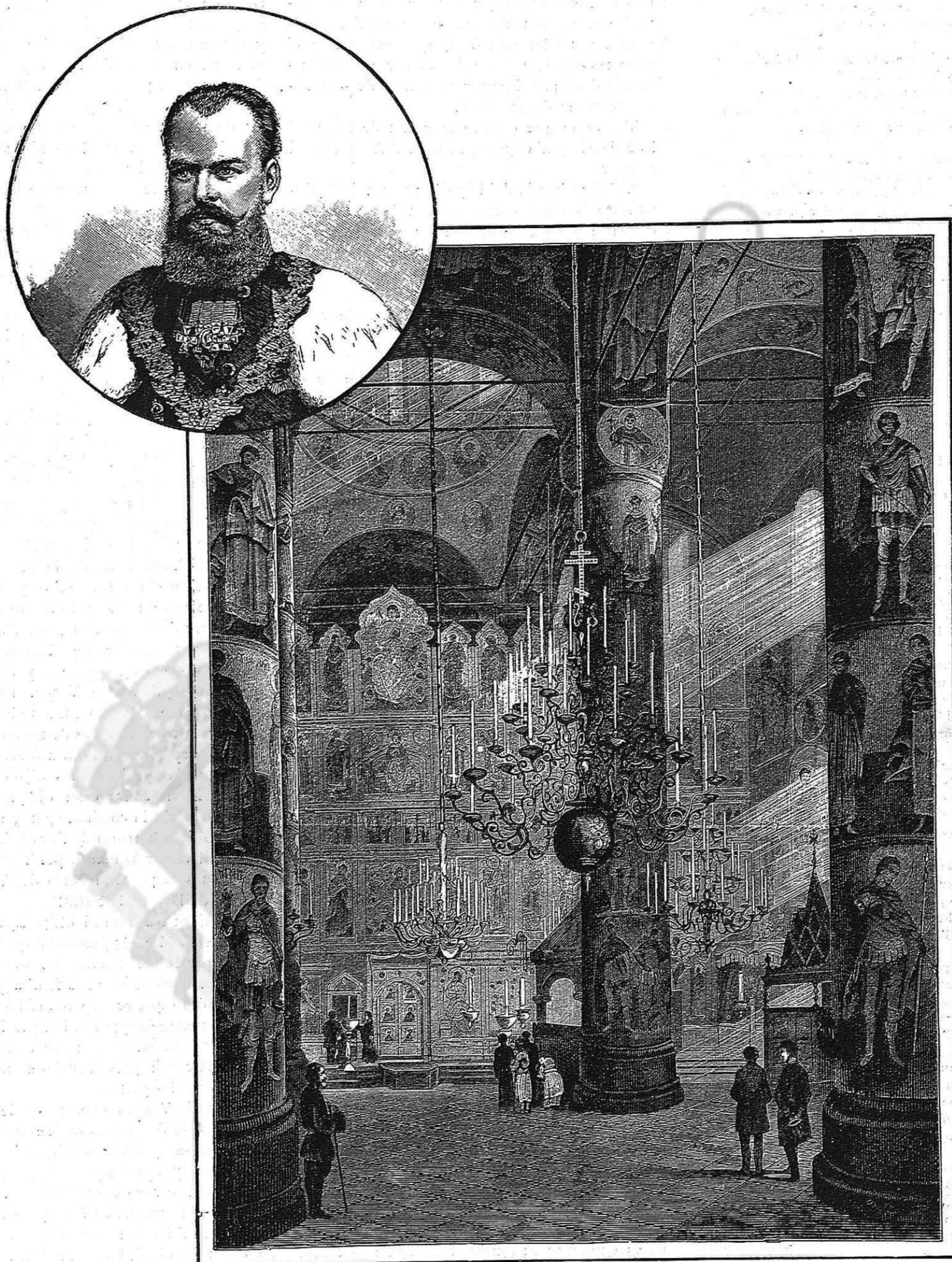
Jo só 'l colós de pedra que la corrent grandiosa dels segles vetx passar, guaytant engelosida, forta, altiva y esbelta, los bells palaus de Memphis y en la llunyana Delta lo Nil remorejar.

¡Lo Nil! gegant qu' alletan Elefantina y Lybia ab sos monts espadats, quals fonts desconegudas de tots son ignoradas, com l' home al món ignora las eternals moradas y las capdals vritats.

Escláu de ma altivesa, que may ningú domina, besa mon fonament;

ESCALA DEL PALAU REAL A MADRID EN DIA DE GALA

RUSSIA — LO CZAR ALEXANDRE III

INTERIOR DE LA CATEDRAL DE MOSCOU, HONT HA TINGUT LLOCH LA CORONACIÓ

y quan lo sol li daura sas ayguas, jo orgullosa
me vetx gran en la terra, y en sa corrent fangosa
m' hi oviro més potent.

M' hi sembla escoltá' encara los cants de noviances
er las tristas remors
del riu, que tot planyentse d' Isis la enamorada
serva lo cos d' Ossiris y 'm conta de passada
sos primitius amors.

En l'aygua moll 'hont l' ibis rabeja son plomatje
y plora 'l cocodril,
de Quéóps la grandesa va alletar ma naxensa,
allí jo vatx alsarme com una mole inmensa,
superba com lo Nil.

Vints colps la primavera feu assecar lo *biblus*
y 'l *lotus* tragué flor,
fins que aixecantme testa, jo fit á fit mirava
lo rey soberch dels astres, que amorosit me dava
son mágich resplandor.

Y quan ell se colgava vers al endret del Atlas
sa llum jo veyá encar';
encara enamorada jo d' ell me 'n despedia,
y al ombra poderosa de mos carréus, naxia
lo gran géní del art.

Del art, que en lo *papirus* dexá eternas las gestas
de mos selvatjes reys;
mentres esfings y temples en tot mon poble alsava,
y en pórtichs y columnas mos antichs Deus grabava,
mas faulas y mas lleys.

Y aprés, enorgullida de guardá', en mas entranyas
dels reys l' honra y lo cos,
vatx dir als fills de Egipte: — De vostra immortal gloria
servaré sempre ferma y eterna, la memoria
als esdevenidors!

Veuré caure los idols y 'ls temples de impuresa,
de fonament y arrel,
y jo, que ab ells vatx naxer y 'm feren sa germana,
com só del treball filla, m' alsaré sobirana
per' senyalar lo cel.

Seré la eterna fita alsada per un déspota
entre 'l poder y 'l crim
que cridará á l' Europa, de pau y ciencia mare,
pera que vinga al Africa á estendre més encara
la lley d' amor sublim.

Galoparán los segles y en sa carrera rápida
humils m' esguardarán;
las titanescas lluytas me cobrirán de palmas;
jo animaré los héroes que á conquistar reyalmes
vora del Nil vindrán.

Lo capitá del segle muntará per mas gradas
ab lo front plé de llors;
—¡Avant!—diré valenta,—que encara per ta empresa
jo só un granet de sorra, puix ta esplendent grandesa
vol pedestals millors!—

Mas quaranta centurias ell retraurá als seus héroes
per vence' ab ardiment;
magestuosa y soperba y midant d' un sol la terra
veuré triomfar heróyca en la gloriosa guerra
á l' aygla d' Occident.

Veuré veni' al apóstol del progrés y la ciencia
per reunir dos mars,
y en lloch d' óure 'ls misteris de primitivas fáulas
escoltaré tot hora de germanó paráulas
y l' himne de las arts.

De la gelada Thule, vindrá per ferme esclava
un cínich poderós,
potser caurá mon poble, però primé' ab bravesa
sabrà mostrar qu' es digne de ma capdalt grandesa
lluytant com un colós.

Tant si 'ls homes somouhen mos fonaments qu' engrapan
las entranyas del món,
com si 'l Nil engrexantse com mar desfet, arriba
rugint com taur selvatje á ma cúspide altiva
cubrint d' aygua mon front;

seré sempre la imatge de las capdals empresas
y del volér diví;
seré la veu potenta de las etats antigas
que á las novellas rasses, dirá estrenyent amigas:
—¡L' Egipte fou aquí!—

ARTHUR MASRIERA

4 Agost 1877

PIETAT D' UN POBLE

QUAN en llunyanas regions de ma Patria,
ahont per voluntat divina aní á passar
una tongada, sentí narrar l' entussiasme ab que
mos compatricis, los catalans, coronaren á l'
hermosa Moreneta, la Verge de Montserrat;
mon cor anyoradís despertá en una regió més
elevada, venintme, per consegüent, vehemen-
tíssim desitj de trobarme en la terra dels meus
pares, y tindre ocasió de presenciar una d'
aquestas festas, que omplen lo cor, y que solza-
ment en las prácticas y ceremonias de la relli-
gió cristiana s' encontran.

Tal es la que celebrá la ciutat de Sabadell
lo 3 de Maig á' enguany, dia de l' Ascensió del
Senyor.

A l'altra banda del Ripoll, que voreja la ciu-
tat, quals ayguas escassament borbolladoras
descriuhen en l' areny en que descansan mil
formas capritxosas; sobre un turonet de vista
falaguera, hi há un Santuari que domina gayre
be tot lo Vallés de Llevant fins á Mitjdia, ahont
de temps inmemorial s' hi venera á la Mare de
Deu, baix lo títol de la Salut.

La pietat dels sabadellenchs, vehent que la
primitiva Ermita amenassava ruina, aixecá un
Temple d' estructura gòtica, quals brédoles pa-
reixian desafiar las branques destrenadas de la
palmera real. Mes vingué un dia de mal fat, y
'l Temple rodá per terra al ruflet paurós d' una
ventada ponentina. Tornaren á sa construcció
mudant l' estil gòich en bizantí, portantlo á
bon terme y trasladanthi la Imatge de la Mare
de Deu. Emperó, com era desproporcionada
per l' altar, y no essent la trobada segons la tra-
dició conta, s' interessaren algunas senyoras
pera costejar un hermós retrato d' escultura na-
tural, que d' alguna manera 'ns representés á la
Dispensadora de totas gracias. En efecte; l' ac-
reditat escultor Vallmitjana, á qui 's confiá 'l
treball de la Santa Imatge, lluhí sas habilitats
de imaginayre; grabant en Ella un posat atent
y serio com si escoltés que li fan algun encár-
rech; notantse en lo bon Jesuset, que té als
brassos, cert esporugüiment, que sembla dir á
sa Mare «mireu si li convé.» Tal es lo judici
que faig de la esmentada Imatge, obra divina y
orgull de son autor, á qui envihém una cordial
enhorabona per son acert en la Perla del Val-
lés.

Tres dias consecutius obsequiaren á la Verge
de la Salut en la parroquial de Sant Félix, y al
ters lo trasladaren en professó á sa propia Er-
mita, qual acte motiva 'l present article, que me-
reix ser revestit ab las galas de nostre hermós
llenguatge per una ploma més ben tallada que
la meua.

Serian las tres de la tarde, quan las campanas
de las iglesias deixaren oír sas veus falagueras
per tota la comarca, convocant ab ellas als fiels,
que, desitjosos d' honrar á la Reyna dels ángels,
acudiren á centenars omplint l' espayós Temple
principal, ab lo major goig y entussiasme que
en la cara de tots se trasllhuia. Aprés fou orde-
nada la professó ab la més gran armonía, for-
manila multitud de col·legis y senyoras que por-
tavan son respectiu penó, á qual més rich, en-
florat y magnífich; juntas de gremis; la Santa
Imatge portada en tabernacle de flors per vuy-
tanta individuos de la Joventut catòlica de Saba-
dell y Tarrassa; després seguían las Reverents
Comunitats Parroquials y Escolapis, als que se
juntaren dos molt devots relligiosos franciscans;
tancantla, finalment, lo Preste ab sós assistents
y 'l poble. Quan la Santa Imatge passá 'l portal
de la casa de Deu, las miradas de tots los espec-

tadors se fixaren en tan divinal figura, que ¡á fe!
robaba 'l cor, encisantlo y enlayrantlo á regions
superiors á la nostra: y entre mil exclamacions
d' alabansa y admiració, y 'ls acorts de las duas
bandas d' enginyers y artillería, seguí fins al
extrem del carrer de la Salut, ahont per inspi-
rada idea del R. P. Rector de las Escolas Pias,
se girá á la Mare de Deu de cara á la població
que deixava, mentres que 'ls sacerdots entona-
ren un *Monstra te esse Matrem...* ple de dol-
sura, de tendresa y de sentiment. Aquí 's con-
mogueren los cors unificats plorant d' alegria,
y recomanant á María que 's recordés del po-
ble, que en trionf l' acompanyava á son palau
de montanya: ¡ah! paraulas faltan pera mani-
festar la conmovió, y provas ne doná la multi-
tut de tal fet admiradora, á qual esblayment
desaparegué ¡cosa rara! lo xiu xiu d' algunas
veus poch cristianas, com si alguna boyra de
tempesta hagués caygut sobre aquella alenada
d' infern.

Caminava la professó per la serpentejada car-
retera, al só festiu de mil tocadas triunfals que
arrancavan refilets al fantástich rossinyol ama-
gat entre 'l brancatje, y als aucellets que dolsa-
ment se gronxaven per l' espayosa volta del cel.
¡Tot convidava, la calma tranquila, las auras
perfumadas, un firmament blau, blau com un
ull de serafí, un sol brillant y una temperatura
dolsa... ¡ah! sens dupte la Verge María, totas
aquestas cosas féyalas devallar del Empiri!

De nou á deu mil ánimas esperavan á l' her-
mosa Perla del Vallés al cim de la montanya; y
aixís que hi arribá, un crit de ¡viva la Mare de
Deu de la Salut! ressoná per aquellas concas,
al que contestaren las veus acordants de la mú-
sica. Entre ¡vivas! que la multitud al ayre llan-
sava, entre 'ls cántichs de la professió de fé, y
las melódicas sinfonías de l' orquesta, entrá la
Reyna de cels y terra en lo Santuari, que fan-
tásticament i' omplia una gernació innumera-
ble, enlayrantse sobre aquellas onadas de carn
humana los vistosos penons y banderas one-
jants que seguían á la Verge. Fou la Santa
Imatge pujada al camaril tapat ab una cortina,
mentres algunas senyoras deixavan oír sas veus
falagueras ab que alabavan á María, débilment
acompanyadas pe 'ls acorts d' un armonium.

Totas las miradas eran dirigidas al altar,
quan, correntse la cortina, aparegué l' hermosa
Verge sobre un trono de flors y llums inquie-
tas, y mil veus ressonaren pel Temple ab crits
entussiasmas de ¡Viva la Perla del Vallés! ¡Viva
la Mare de Deu de la Salut!

Lo conjunt era magnífich!! ¡quantas pregarias
s' elevaren á María! ¡quants cors palpitaran con-
moguts per la més tendre de las escenas! Enci-
sat me quedava al veure la fé d' alguns vellets,
la devoció ab que acompanyaren á la Senyora,
y 'l goig y alegria que sentian per haverla con-
duhit al Santuari, donant per ben empleada la
fadiga del camí: ¡jells nos donaren exemple de
que la fé tot ho pot!

Sentada la Verge en son trono de gloria, res-
soná en acció de gracias un Te-Deum, que re-
petian en sa esfera la música y 'ls aucellets; l'
oreig y las ayguas cristallinas que pel torrental
relliscavan; lo cor de tots los bons.

Tal es la festa que en obsequi á la Verge Ma-
ría verificá l' important ciutat de Sabadell, digna
de etern elogi, y que mereix ser escrita ab
lletras d' or en las páginas de sa historia. No
obstant, dono per ben empleat lo present arti-
cle, si cau al cor de mos lectors alguna goteta
d' amor envers l' hermosa Reyna del cel, la
Verge de Nazaret, la Mare de Deu, puig á Ella
dedico aqueix petit obsequi.

JOSEPH CALONJE E.

EN EL SEGON ANIVERSARI
DE LA MORT DE MON GERMÀ

EN JOAQUIM ESPALTER

¡Com vola 'l temps! dos anys desd' aquell dia
que per negre dissort,
sens ni provar lo jou de l' agonia
te sorprengué la mort.

Desde llavors que sé lo qu' es tristesa
y el qu' es anyorament:
te per mí l' anyoransa més dolcesa
que 'l goig més gran que un sent.

Ab tos recorts d' amor mon cor somnia,
tothora delirant!
y es que sent, pobre cor, més, cada día,
que va minvant! minvant!

Trist y malalt á tots nos ocultavas
ton dol y ton dolor;
y en mitj dels sofriments, sols recordavas
lo goig d' un temps mellor.

Abrassant amorós ta jove esposa
li deyas sospirant,
y esguardantla ab mirada carinyosa:
—¡Que vell me vaig tornant!—

Al sorpèndret la mort, ab tas miradas
que avivavan l' amor,
volias dissipar las nuvoladas
qu' emboyravan son cor.

¡Dos anys, com han passat! ja aquella esposa,
somni del teu amor,
en brassos d' altre avuy reb amorosa
la vida d' altre cor.

¡Será que la migrava l' anyoransa,
cansada de plorar?
¡Será que 's creu trobar una semblansa
ab ton modo d' aymar?

Quan vinga á ta fossana, reselosa
te dexará un recort:
no será ja al espós la trista esposa,
sinó 'l viu á n' al mort.

Y si li brolla un plor en aquell dia,
lo tindrà d' ocultar,
per no encendre en el cor la gelosia
del que té d' estimar.

Que 'l cor engelosit, en sa frisansa,
no estima los recorts,
y creyent que li minva l' esperansa
fins aborreix als morts.

Si per consol, en jorns de desventura
esmentas lo passat,
serán per tu 'ls recorts de més ventura
lo cástich del pecat.

¡Tu tant bó y amorós que per tots fores!
la font sigué ton cor,
hont esposa y germans á totas horas
bebíam mel d' amor.

¡Y com á tots lo cor nos endolsava
dàns' alé per seguí?
la vía d' aquest món que 'ns fadigava
pera arribar al fí!

La dona feble y débil defallia
y ha cercat per consol
nou sostent; més que hi fá, fará la vía
pensant en tu, tot sol.

Y 'm pararé tot fent mon romiatje
de ta fossa al redós;
y recobrant prop teu alé y coratje
mitigaré 'ls dolors.

Y quan passat més temps, sense racansa
t' obliden eternment,
reflorirá al jardí de ma esperansa
per tu mon pensament.

EMILI COCA Y COLLADO.

8 Maig de 1883.

CERTAMENS

Excm. Ajuntament de la ciutat de Mataró

Certámen per las festas de las Santas.
27 de Juliol

Flor natural, á la mellor poesia de tema lliure.

Un escut ab las armas de la Ciutat, á la mellor «Colecció de datos històrics referents á Mataró.»

Un objecte d' art, á la mellor «Memoria sobre las milloras de que es susceptible la població y medis de realisarlas.»

Una copa d' or, á la mellor «Oda á Mataró.»

Un grupo alegòrich de plata, á la més completa colecció de «Datos històrics referents á l' industria farinera y altrás implantadas á Mataró.»

Una palma de plata, al qui mellor cante las glorias de las Patronas santas Juliana y Sempromiana.

Un objecte d' art, al mellor treball sobre «Campeny, sa escola, sas obras més notables y sa influencia en l' art escultòrich catalá.»

Una corona de plata, á la mellor «Oda al progrés industrial de Mataró.»

Una alegoria de l' Industria y 'l Comers, á la mellor memoria sobre l' «Influencia que té la classe media en lo desarrollo de la civilizació moderna.»

Una medalla de plata, á la mellor poesia que tinga per títol «La dona de sa casa.»

Un objecte d' art, á la mellor «Monografía, en correcta prosa catalana, de Mossen Joan Pujol, primer cantor épich de la *Batalla de Lepant*, historiant la part que en exa prengué la ciutat de Mataró, ab lo judici crítich de dit poema, de la *Visió en somni* y de los demás cants y gloses á Ausias March.»

Dos gerros de bronze, á la mellor poesia describint la vida, vicissituds de Cervantes y obra que l' immortalisá.

Una ploma de plata, á la mellor memoria «Beneficis que reportan los Ateneus de la classe obrera.»

Un objecte d' art, á la mellor «Oda á l' Imprenta.»

Un pensament d' or, al qui més be demostre l' «Influencia que las societats cooperativas han de desempenyar en lo porvenir de las classes treballadoras.»

Una ploma de plata, á la mellor poesia històrica referent á Mataró en l' época romana.

Un pergami de plata ab una branca de llover, al mellor «Plan pràctich pera 'l foment de l' instrucció popular gratuita als dos sexes en Mataró.»

Una joya de plata, al mellor treball en prosa ó vers sobre aquest lema: «Pietat y lletras, ó sia, bellesa de las lletras y ciencias humanas informadas per la pietat y fé cristianas.»

Una escribania de plata, al mellor treball sobre 'l «Perfeccionament de la classe proletaria dintre las vías del progrés.»

Un joyer d' or y plata, al qui mellor descriga las ventatjas qu' ha proporcionat á Mataró la *Caja de ahorros* y las que podria oferir á la mateixa Caixa y al desarrollo de la riquesa pública, sa combinació ab altra institució de crèdit ó de beneficencia.

Una colecció de las obras del Sr. Palau, al mellor aplech de cantars, que nò passe de deu.

Una planxa de plata sobre marbre, al qui mellor escriga sobre l' «Influencia de las socie-

tats recreativas en lo millorament de las costums.»

Una llumenera de plata, á la mellor poesia humorística sobre costums populars de Catalunya.

Un objecte d' art, al mellor «Catálech dels mataronins més ilustres en las ciencias, las lletras y las arts.»

Quatre volums del «Mundo Ilustrado», al mellor article sobre las ventatjas de la ilustració y del progrés pera realisar la fraternitat universal.

Un exemplar de la «Historia civil y eclesiástica de Cataluña» per D. Antoni de Bofarull, á la mellor Monografía referent á Mataró.

Un grupo alegòrich de terra cuyta, á la mellor composició humorística, en vers ó prosa.

Una escribania de plata, al mellor treball sobre l' utilitat de las societats corals pera la cultura del obrer, ab una necrologia de D. Joseph Anselm Clavé, fundador de las Societats corals d' Espanya.

Los plechs, en la forma de costum, han d' enviarse abans del dia 10 de Juliol á D. Ramon Saborit, Secretari del Ajuntament.

No 's darán accésits.

Los autors de memorias que no pogan presentarlas completas per falta de temps, bastará qu' envien un index detallat y dos capítols com á mostra d' istil y esposició d' ideas.

Certámen literari-musical

Per la festa major de Manresa — 27 30 y 31 d' Agost

Un pergami d' or y plata, á la mellor «Monografía de la Seu de Manresa, depositaria de las reliquias dels Sants Martris Patrons d' ella.

Una medalla d' or, á la mellor colecció, en vers, de Llegendas manresanas.

Una colecció del «Mensajero del Sagrado corazón de Jesus», á la mellor «Memoria històrica sobre la devoció al Sagrat Cor de Jesús en la Diócesis Ausonense, detenintse singularment en l' origen y desarrollo de la Real y venerable Congregació erigida en l' iglesia de Sant Ignaci de Manresa.»

Una ploma de plata daurada, á la més inspirada poesia sobre la vida y martiri de Sant Fruytós.

Un objecte artístich de plata, á la mellor poesia de assumpto lliure.

Una planxa de marbre or y plata, á la mellor Memoria: «Manresa baix lo punt de vista comercial, industrial y agrícola.»

Un busto de marbre, á la mellor Memoria sobre la «Mellora pública d' evident utilitat y embelliment que ab facilitat y dins la legislació vigent, pugués realisar-se á Manresa.»

Una joya de plata alegòrica de la Agricultura, á la mellor Memoria: «Cultius qu' al pla de Bages pogan ab més ventatja sustituir lo de la vinya, en cas d' entrarhi la filoxera.»

Una hermosa batuta, á la mellor composició musical-relligiosa del himne de martris «Sanctorum meritis» á quatre veus, de deu minuts de duració, y correcta instrumentació de violins, flauta, clarinets, trompas, cornetí, fiscorn y contrabaix.

Una flor de plata, á la més sentida composició coral de la poesia «Betharram» (J. Verdguer—Idilis y cants místichs), á tres ó quatre veus, ab acompanyament d' armonium.

Se concedirán accésits.

Las composicions s' han d' enviar, en la forma acostumada, al Secretari del Jurat (Plassa major, 4, 2.ª), abans del 1.er d' Agost vinent.

Quart certamen literari de "El Eco de Badalona"

Flor natural, á la més inspirada composició poética, qual tema 's deixa al bon gust dels trobadors. Lo poeta que obtinga dit premi, anomenat d'honor y cortesia, deurá oferir-lo á la dama de sa elecció, la qual, proclamada Reyna de la festa, entregará los demás premis á aquells que guanyats los hagen.

Un liri de plata, al que mellor cante las bondats y bellessas de «La Caritat.»

Los atributs de la Agricultura, Industria, Comers y Marina, al autor de la més inspirada «Oda á Badalona.»

Un á'bum ab varias acuarelas, al que més bé descriga 'l modo més práctic de fer la ensenyansa gratuita é instrucció obligatoria en nostra patria.

Un esparver de plata, al autor de la mellor poesia del género festiu-satíric-humorístich.

Una fitora de plata, al que mellor canti «La pesca de nit,» essent preferida la composició que tinga mellors condicions pera poguer esser

posada en musica y cantada per una societat coral.

Una ploma de plata, al treball en prosa que mellor descriga ó demostri las ventatjas de las Societats Cooperativas per los associats en particular, y per lo públich de la localitat respectiva en general.

Un brot de llover de plata, al qui mellor esposi un plan general d'una Societat Cooperativa, aixís de consum com de producció, per acudir á totas las necessitats, tan materials com morals del obrer.

Un escut de plata ab las armas de la vila, al que presente una més escullida colecció de datos ó fets històrichs referents á la antigüetat de la vila de Badalona.

Una ploma de plata, al poeta que ab més tendresa cante 'l més pur y bell amor.

Historia critica (Civil y Eclesiástica) de Cataluña, al autor de la més notable ressenya d'algun episodi històrich ó tradicional en relació ab lo gloriós passat de la marina catalana.

A més dels premis indicats, lo jurat concedirá 'ls accessits que crega merescuts.

Tots los treballs deurán ser remesos abans del 25 de Juliol del corrent any á la redacció de «El Eco de Badalona» ó bé á la sucursal que desde avuy queda oberta en Barcelona, carrer de Jaume I, número 16, botiga del Sr. Argemí.

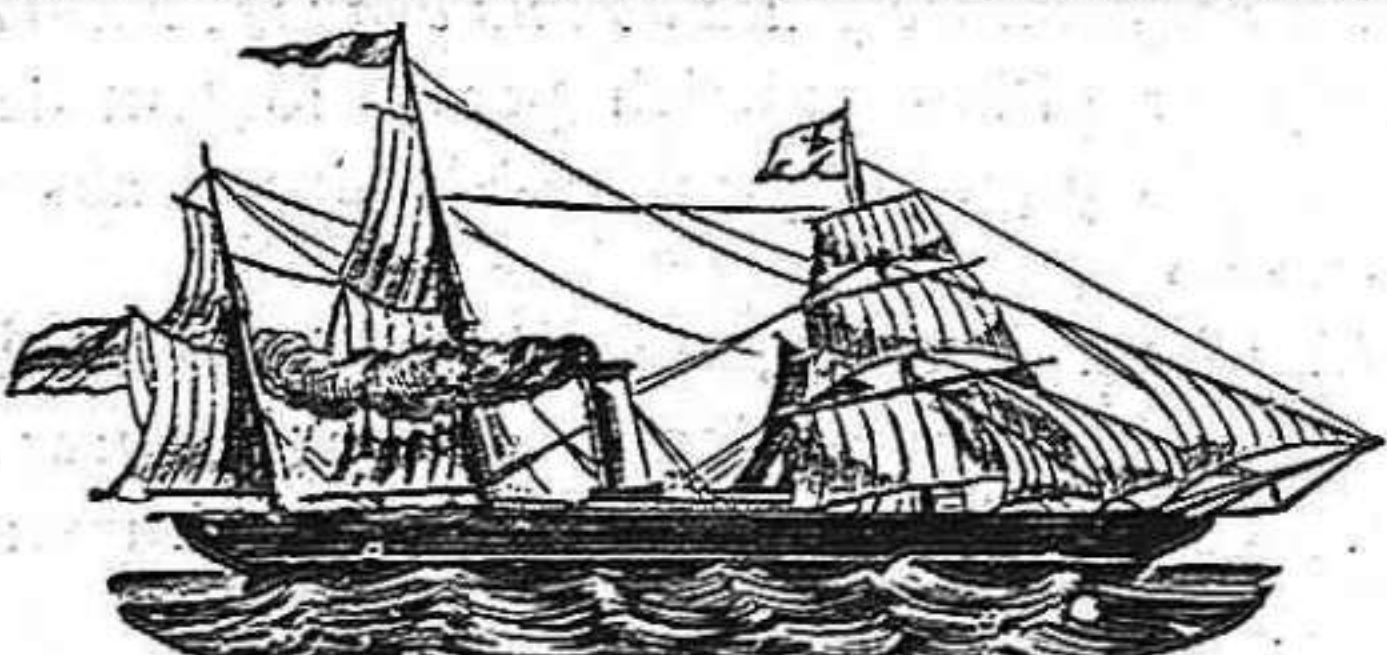

RUSSIA — EXTERIOR DE LA CATEDRAL DE MOSCOU

BARCELONA — CASAS RECOMANABLES — BARCELONA

<p style="text-align: center;">“LA EMPERATRIZ” J. Cardona y Baldrich <small>Fábrica de Cotillas Assortit en tolas formas</small> Escudillers Blancs, núm. 3</p>	<p style="text-align: center;"><small>TRANSPORTS GENERALS</small> JOSEPH VILAR (a) METUS <i>Se reben encàrrechs á petita y gran velocitat pera</i> VICH, PUIGCERDA Y RIPOLL <small>Carrer de Assahonadors, número 11</small></p>	<p style="text-align: center;">LAS COLONIAS <small>Magatzem de Comestibles</small> J. Roviralta y Companyia <small>Fernando VII, núm. 18</small></p>	<p style="text-align: center;">MANEL SOLÉ <small>Baix de Sant Pere</small> Taller de Llibres Ratllats y Enquadernacions</p>
<p style="text-align: center;"><small>Botiga Fonda del Carme</small> Joan Boada y Companyia <small>Gran novetat pera senyora; especialitat en articles de dol</small> 40, Carme y Dou, 2</p>	<p style="text-align: center;">FITÓ y COMPANYIA <small>Agencia de Transports</small> S' admeten encàrrechs pera Vich, Ribas y Ripoll. <small>Assahonadors, número 6</small></p>	<p style="text-align: center;">PASQUAL PERPIÑÁ <i>La veritable cerilla d'esperma</i> <small>Al engrós y á la menuda</small> Passeig de Gracia, número 153</p>	<p style="text-align: center;">AUDOUARD y COMPANYIA <small>Gran Fotografia</small> Rambla del Centro, número 17, 1.ª</p>
<p style="text-align: center;"><small>Abundant y variat assortit d'articles pera senyora</small> MANEL SABADELL <small>Jerusalem, 4</small></p>	<p style="text-align: center;">ABUNDANT ASSORTIT de TEXTITS <small>y articles pera senyora</small> SUBIRATS Y COMP.ª <small>Boqueria, 42 y 44. = Avinyó, 2</small></p>	<p style="text-align: center;">PERE SEGURA <small>Sastreria</small> Santa Margarita, 6, 3er</p>	<p style="text-align: center;"><small>GRAN</small> TALLER DE LITOGRAFIA <i>Isidro Bages</i> San Pau, 17</p>

VAPORS-CORREUS DE LA COMPANYIA TRASATLÁNTICA
AVANS DE A. LOPEZ Y C.ª

SERVEY PERA PUERTO-RICO, HABANA Y VERACRUZ

Servey pera COLON y PACIFIC

Sortidas Barcelona Valencia Málaga Cádiz Santan ler. Coruna	los dias 4 y 25 > 5 > 7 y 27 > 10 y 30 > 20 > 21	de cada mes.
---	---	--------------

Los vapors que surten los dias 4 de Barcelona y 10 de Cádiz admeten càrrech y passatjers pera LAS PALMAS (Gran Canaria) y VERACRUZ. Los que surten los dias 25 de Barcelona y 30 de Cádiz, y 'ls que surten lo 20 de Santander y lo 21 de Coruña, enllasant lo serveys antillans de la mateixa Companyia Trasatlántica en combinació ab lo ferro carril de Panamá y línea de vapors del Pacific prenén càrrech á flete corregut pera 'ls següents punts:

Litoral de Puerto-Rico.—San Juan de Puerto-Rico, Mayagüez, Ponce y Aguadilla.
Litoral de Cuba.—Santiago, Gibara y Nuevitas.
América Central.—Sabanilla, Colco y tots los principals ports del Pacific, com Punta Arenas, San Juan del Sur, San José de Guatemala, Champerico, Salina Cruz.
Nort del Pacific.—Tots los ports principals desde Panamá á California, com Acapulco, Manzanillo, Mazatlan y San Francisco de California.
Sud del Pacific.—Tots los ports principals de Panamá á Valparaíso, com Buenaventura, Guayaquil, Payta, Callao, Arica, Iquique, Caldera, Coquimbo y Valparaíso.

Rebaixas a familias.—Preus convencionals pera estatjes de lujo.—*Rebaixas de passatjes d'anada y tornada.*—Billets de 3.ª classe pera l' Habana, Puerto-Rico y sos litorals á 35 duros De 3.ª preferent ab més comoditat á 50 duros pera Puerto-Rico y 20 duros pera Espanya.

Lo 5 de Juny sortirà d' aquest port LO VAPOR, **CIUDAD DE CADIZ** pera CADIZ, escalas y demás serveys corresponents

Consignataris: senyors D. Ripol y Companyia, plassa del Palau, cantonada al carrer de la Marquesa.
Nota. Aquesta agencia pot facilitar directament als carregadors los medis de assegurar las mercancias y efectes trasportats per los vapors de la Companyia, fins á verificar la entrega de certas mercancias y efectes en los punts de consignació.

(c) Ministerio de Cultura 2005